

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

Julij 1978 **4**

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LXI., št. 4
julij—mali srpan 1978

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

Izdajateljski svet:

Tone Svetina, predsednik,
Franjo Bulc, Janez Černač,
Janez Gregori, Gregor Kersnik,
Slavko Korbar, Slavko Kovač,
Franc Poredoš, Anton Simonič,
Peter Soklič, Marijan Šebenik,
Henrik Vadnov.

Uredniški odbor:

Tone Svetina, glavni urednik,
France Cvenkel, urednik in
odgovorni urednik,
Anton Simonič, Henrik Vadnov,
Stane Valentinčič.

Pomočnik urednika: Janko Perat.

LOVEC izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide
v začetku lovskega leta, v aprilu.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72,
oporoščeno prometnega davka.
Ta številka je izšla v 19 500 izvodih.
Letni prispevek zveze lovskih družin
Lovski zvezi Sloveniji, v katerem
je vračunana tudi naročnina za glasilo
Lovec, je po članu 180 din
oz. 223 din po članu, sprejetem v LD
v letu 1978.

Za druge naročnike je letna naročnina
200 din, za inozemstvo 320 din.
Posamezna številka 16 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.
Odpovedi med letom ne upoštevamo.

Vse gradivo za objavo

pošiljajte Uredništvu glasila Lovec,
Zupančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana. Telefon (061) 21-245
in 21-819. Nenaročenih rokopisov
in slik ne vračamo.

Cene malim oglasom:

do 15 besed 50 din, od 15 do 25 besed
70 din, od 25 do 30 besed 100 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 6 din.
Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.
Za oglašanje obrtnih in drugih storitev
ali uslug v malih oglasih velja
dvojna cena. Male oglase je treba
plačati vnaprej na žiro račun
Lovske zveze Slovenije:
50101-678-47158.

Slika na naslovni strani ovitka:

Zapozneno fazanje gnezdo, kajti
fazanke po večini izvalijo že v
prvi polovici junija
Foto Teodor Blažič, LD Dobrovo
v goriških Brdih

Foto Ivo Napotnik, član LD Smrekovec

IZ VSEBINE:

Uredništvo	98	Za enotnejše delovanje lovskih organizacij Jugoslavije Govor Marka Bulca na konferenci LZJ v Budvi
Vitimir Mikuletič	101	Divjad in sprememba okolja
Ciril Pogačar	105	Preže
Bojan Tollazzi	108	Moja preža
Drago Predan	109	Skaljena sreča, pesem
K. U.	110	Partizan v lovski obleki
Po lovskem svetu:	113	Posvetovanje o gojitvi zajca v italijanskem mestu Reggio Emilia — S. Valentinčič
	114	Posvetovanje o srnjadi v Švici — B. Krže
	115	Z-Z golobi — A. Pajtler
Lovska organizacija:	116	Še o dvojnem članstvu v LD — F. Pogelšek
	123	Značke lovskih organizacij — II.
Vprašanja — odgovori:	118	Izplačila gonjačem, spremljevalcem lovskih gostov
Jubilanti:	118	
Mladi pišejo:	119	
V spomin:	120	Lazar Raić
Lovski oprtnik:	122	Podkalibrski izstrelak za lovsko rabo — G. Tomič
	123	Napajališča za divjad iz PVC folije — M. Jurčič
	124	Leglo psov v lisičjem rovu — M. Zupanc
Lovska kinologija:	126	Nekaj vtisov z razstave »CAC — Opatija 78« — F. Krnjak
Šaljive:	127	

Slika na drugi strani ovitka:

Ko so pokošeni travniki in senožeti, nudijo srnjadi najboljšo pašo
senčnate gozdne jase
Narisal Tine Juvan, član Lovske družine Jošt pri Kranju

Za enotnejše delovanje lovskih organizacij Jugoslavije

Govor Marka Bulca na konferenci Lovske zveze Jugoslavije v Budvi

V petek, 10. marca 1978, je bila v črnogorskem obmorskem mestecu Budvi konferenca Lovske zveze Jugoslavije. Lovsko zvezo Slovenije so na konferenci zastopali delegati: **Marko Bulc, Dušan Dougan, Ivan Fabjan, Rado Pehaček, Robert Sila, Bojan Škrk, Maks Šteblaj in Zvone Vidic.** Zanimivo je, da se je od vseh 54 delegatov, izvoljenih v lovskih zvezah republik in pokrajin, konference udeležilo kar 53. Edni manjkajoči delegat je svojo odsotnost opravičil z zadržanostjo pri izvrševanju nujnih družbenopolitičnih nalog. To dokazuje zavzetost jugoslovanskih lovcev za uresničevanje skupnih ciljev pri gojivni in ohranjanju divjadi ter za splošen napredek lovstva Jugoslavije.

Glavni refent na konferenci je bil **Marko Bulc**, dosedanji predsednik Lovske zveze Jugoslavije. Zaradi aktualnosti njegov referat, sicer nekoliko skrajšan, objavljamo v nadaljevanju tega uvodnega poročila.

Delegati so sprejeli poročilo o delu predsedstva LZJ in poročilo njenega nadzornega odbora. Nato so soglasno sprejeli prečiščeno besedilo statuta, po katerem se med drugim naziv Lovska zveza Jugoslavije, skladno z njenimi nalogami, spremeni v: **LOVSKA ZVEZA JUGOSLAVIJE** za gojitev in varstvo divjadi.

Potem je konferenca sprejela še Samoupravni sporazum o ustanovitvi delovne skupnosti in Pravilnik o organizaciji in vodenju knjigovodstva. Nato so se delegati sporazumeli o prispevku republiških in pokrajinskih lovskih zvez Lovski zvezi Jugoslavije.

V nadaljevanju konference je bil sprejet apel vsej naši javnosti za preprečevanje krivolova in divjega lova. V njem je poudarjeno, da varstvo narave in tudi njenega dela — divjadi ni le naloga lovske organizacije, temveč družbe nasploh. V apelu konferenca med drugim opozarja, da škodo, ki jo povzročajo lovski tatovi vseh vrst, ne moremo ocenjevati zgolj kot škodo lovski organizaciji, temveč tudi kot ogrožanje splošnih družbenih, kulturnih, ekoloških, rekreativnih, estetskih in drugih vrednot naše domovine.

Konferenca je nato sprejela še priporočilo o sodelovanju med lovskimi organizacijami, npr. s pobratenji, v posameznih republikah in pokrajinah ter med lovskimi organizacijami različnih republik in pokrajin, kar naj bi prispevalo k boljšemu medsebojnemu poznavanju, posploševanju dobrih izkušenj in utrjevanju bratstva ter enotnosti naših narodov.

Končno so delegati izvolili novo predsedstvo, nadzorni odbor, predsednika, podpredsednika in sekretarja Lovske zveze Jugoslavije.

Za novega predsednika je bil izvoljen **Dragoljub Stavrev**, delegat Lovske zveze Makedonije, za podpredsednika pa: **Vlado Božović**, delegat Lovske zveze Črne gore, in **Petar Borozan**, delegat Lovske zveze SAP Kosovo; za sekretarja je bil ponovno izvoljen **dr. Miodrag Zečević**, delegat Lovske zveze Srbije. V predsedstvo LZJ so bili poleg delegatov iz drugih zvez izvoljeni iz Slovenije: **Marko Bulc, Lojze Briški in Rado Pehaček.**

S konference so poslali pozdravno pismo našemu prvemu lovcu, tovarišu Titu.

Uredništvo

Na zadnjih dveh konferencah Lovske zveze Jugoslavije smo bili prevzeti s skrbjo, ali se lovci in širša družba dovolj zavedamo protislovij sodobnega sveta in dejstva, da človek, zanesen od tehničnega napredka, često pozablja, da novi materialni in tehnični pogoji življenja nosijo s seboj tudi številne nevarnosti za obstoj živih bitij pa tudi človeka samega.

Čim večji je razvoj in bolj ko si podrejamo naravo, ožje so meje svobodne narave, v kateri divjad najde svoje zavetje. Gozd se redči, močvirja izginjajo, raznobarna polja se spreminjajo v prostrane monokulture, zemlja, voda in zrak postajajo vse bolj onesaženi. Maloštevilni so predeli, v katere človek še ni stopil s strojem in vnesel nemir. Naravni pogoji za obstoj divjadi se torej počasi, a vztrajno

spreminjajo, marsikje tudi izginjajo. Človek, zavzet za materialni razvoj in potrošništvo, često nima niti časa, da bi videl in užival lepote narave. Bilo pa bi nesmiselno, da bi se lovci postavili po robu tokovom razvoja, saj vemo, da tako imenovano krizo človekovega okolja ni moč ločiti od pogojev življenja. Negativne posledice se lahko zmanjšajo, kriza upočasni, ni pa je mogoče rešiti, če se je ne lotimo pri koreninah. In to družba kot celota! Kaj pa so njene korenine? Sodobne analize ugotavljajo, da so vzroki v kapitalističnih proizvodnih odnosih in kapitalističnih oblikah proizvodnje. To nič manj tam, kjer so že razlaščena sredstva proizvodnje. To torej kaže, da nismo še dovolj doumeli, da prav socialistični samoupravni odnosi, ki jih razvijamo, predstavljajo edinstveno možnost uresničiti Marxovo »pomiritev človeka in narave«, po kateri le družbeni človek, kakršen je lahko socialistični simoupravljavec, more zaviti tudi ljudsko vsebino narave.

Prav zato moramo mnogo bolj, kakor to počnemo, v bitko za uresničevanje samoupravnih odnosov v družbi in še posebej v lovstvu. Zavedati se namreč moramo, da je to hkrati tudi tekma s časom za človeka in naravo, ne brez nevarnosti, da jo lahko celo izgubimo.

V preteklih letih smo uspeli prvič v Jugoslaviji v vse ustave zapisati načelo, da je divjad kot naravno bogastvo — zaradi svojega splošnega, ekološkega, ekonomskega in kulturnega pomena — družbena lastnina. To načelo so bolj ali manj prevzeli tudi ustrezni zakoni vseh republik in pokrajin ter samoupravni sporazum lovskih zvez o združevanju v Lovsko zvezo Jugoslavije. Bil je skrajni čas, kajti število hektarjev lovnih površin v Jugoslaviji se stalno zmanjšuje, število lovcev se pa nenehno večja; tudi zato, ker je v podzavesti še mnogih lovcev prisotna stara miselnost, ko je bilo junaško upleniti čimveč divjadi, last veleposestnika oziroma kapitalista;

oziroma zaradi pojmovanja, češ saj »je sedaj vse naše, torej vse od vsakogar, zato lahko vzameš iz lovišča, kolikor moreš in hočeš«. Ker so mnogi tako ravnali, je stalež divjadi globoko pod biološkimi možnostmi v številnih loviščih. Seveda so negativen delež prispevali tudi industrializacija, urbanizacija, sodoben razvoj prometa in kmetijstva, komercializacija lova prek lovskega turizma in zelo tudi nestrokovnost pri gojitvi in lovu divjadi.

Izhodišče za socialistično samoupravno gospodarjenje pri gojitvi in lovu divjadi predstavlja planiranje v vsaki lovski družini. Temeljni planski dokument predstavljajo lovskogospodarske osnove, ki so jih sprejeli v mnogih lovskih družinah, vendar čisto le bolj na papirju, kakor pa kot realen izraz gojitvenih možnosti lovišča. Na konferenci Lovske zveze Jugoslavije v Varaždinu smo sklenili, da bodo vse lovske družine svoje lovskogospodarske osnove uskladile z razvojnimi plani krajevnih skupnosti in občin oziroma izdelale svoje petletne plane razvoja, vendar to ni uresničeno. Tudi nismo uspeli, da bi vse lovske družine imele svoje letne plane za gojitev, varstvo in lov. Ta naloga vsekakor ostaja, kajti če lovci samoupravno sprejmejo razvojne plane, sprejmejo tudi delovne obveznosti za njihovo uresničitev. Kaže, da prav zato, ker to ni uresničeno v družinah, tudi v zvezah republik in pokrajin še nismo sprejeli petletnih razvojnih planov lovstva. Izjema je le Lovska zveza Vojvodine, ki je izdelala osnovni plan dolgoročnega razvoja lovstva do leta 1985. Kaže, da brez zavzete akcije republiških in pokrajinskih lovskih zvez ne bomo dosegli nove kakovosti v planiranju gojitve, varstva in lova divjadi, kar pa je nujno.

Glavni razlog za marsikje neustrezen stalež divjadi je v tem, ker še nismo uspeli uresničiti načela, da toliko, kolikor iz lovišča vzamemo, vanj tudi vložimo — vrnemo. Če jemljemo iz lovišča več, kolikor

vlagamo, ravnamo tako, kakor da bi iz avtomobilske tovarne odnašali in prodajali stroje, za izkupiček pa kupovali »fiče«. Omenjeno načelo predstavlja danes za slehernega lovca vsake republike in pokrajine Jugoslavije že ustavno obveznost. Jasno je, da so na poti uresničevanja tega načela številne težave: zaveza, navade, stopnja razvitosti itd. Osnovni problem pa je najbrž v tem, da se vodstva v lovskih organizacijah ne spopadajo dovolj odločno s staro miselnostjo in navadami; da novih odnosov ne uvajamo diferencirano, tj. hitreje v razvitih sredinah, počasneje v manj razvitih; da pristajamo predolgo, da lovci v mnogih družinah oz. društvih za enako, četudi visoko članarino lahko odnašajo iz lovišča, kolikor hočejo in čimprej morejo. Ugovora, češ da materialni pogoji za plačevanje uplenjene divjadi še niso dozoreli, ne bi smeli sprejeti.

Če hočemo namreč dobiti vojno, moramo v bitke! Tako bi ustvarili tudi možnost za enotno evidenco in statistiko, ki je za celotno SFRJ nimamo. Saj v številnih družinah oz. društvih člani še ne sporočajo svojim vodstvom, kaj vse uplenijo. Naslednje vprašanje, ki se zastavlja ob ustavnem načelu, da je divjad družbena lastnina, je: Ali smo res samo lovci poklicani, da to načelo uresničujemo? — Varstvo človekovega okolja in biološkega ravnotežja v naravi vsekakor ni le naloga lovcev, temveč organizirane družbe kot celote. Besede tovariša Kardejlja, da človek, ki ne ohranja ravnotežja v naravi, izgubi ravnotežje v sebi — veljajo za vse in vsakogar. Toda žal se v praksi stvari ne pojmujejo tako. Čeprav nismo povsod zadovoljni s staležem divjadi, pa je le res, da bi potrebovali vsaj še eno ljudsko milico za varstvo in gojitev divjadi, če ne bi s svojim prostovoljnim ljubiteljskim delom in često tudi z osebnimi sredstvi iz svojega žepa 180 000 lovcev SFRJ opravljalo te naloge.

»Veverica s smreke tam...«

Foto K. Mlinar

Lovci imamo lovišča od občinskih skupščin le v upravljanju. Torej so občine in njihovi upravni organi dolžni skrbeti tudi za obstoj divjadi, sodelovati pri planiranju razvoja, pomagati in kontrolirati uresničevanje planov razvoja lovstva. Isto velja za ustrezne organe v republikah in pokrajinah, še posebej za organe notranjih zadev, tožilstvo in sodstvo.

Velika aktivnost je bila potrebna, da so v nekaterih republikah uspeli v zakonih o orožju uveljaviti načelo, da le organizirani lovci smejo nositi orožje. Prav bi bilo, da lovske zveze, kjer to še ni rešeno, ponovno in odločno začno z akcijo.

Podobno je s kaznovalno politiko krivolovcev in divjih lovcev. Namesto, da bi bila krivolov in divji lov po svojih družbenih dimenzijah in škodljivosti karakterizirana kot groba oblika kraje družbene lastnine in zločin proti divjadi, smo često priče obnašanja odgovornih posameznikov in organov, kakor da gre za nepomembne stvari oziroma da sta divji lov in krivolov družbeno nenevarna.

Dober primer, kako za probleme lovstva mobilizirati družbene činitelje, je akcija Lovske zveze BiH. Ta je napravila objektivno, kritično oceno o stanju lovstva in dosegla, da jo je obravnaval politični vrh te republike. Bili so enotni, da je treba lovski organizaciji pomagati. Akcijo je usmeril centralni komite Zveze komunistov BiH prek komitejev in komunistov, predsednik izvršnega sveta prek predsednikov občinskih skupščin in republiških upravnih organov, predsednik republiške SZDL prek občinskih predsednikov SZDL. Rezultati so bili v kratkem vidni. To dokazuje, da so uspehi, če smo aktivni.

O teh vprašanjih je delegacija Lovske zveze Jugoslavije dvakrat informirala tudi predsednika Tita. Tovariš Tito se je najbolj zanimal, kako daleč smo z uresničevanjem ustavnih določil, s samoupravljanjem v lovstvu, kako gojimo in kakšen je stalež divjadi. Tudi, kako smo za reševanje teh vprašanj uspeli angažirati širše družbene činitelje.

Tovariš Tito je visoko ocenil prispevek lovcev pri gojitvi, varstvu in lovu divjadi ter menil, da bi nas pri tem morali nujno bolj podpreti tudi drugi družbeni činitelji v republikah, občinah in krajevnih skupnostih.

Tovariši delegati, tako pomembne družbene funkcije, kot so gojitev in varstvo divjadi ter lov, ni mogoče uspešno uresničevati ob vsej ljubezni do narave in privrženosti, ki jo nosimo v krvi, brez ustreznega znanja, strokovnosti in znanstvenih spoznanj. Še do danes nismo uspeli poenotiti npr. ustreznega minimuma znanja za lovske izpite.

Samo Lovska zveza Slovenije ima posebnega referenta za vzgojo in izobraževanje. Nismo dovolj razvili izobraževanja ob delu, nimamo dovolj organiziranih ekip, ki bi obiskovale lovske družine oz. društva in s predavanji, projiciranjem slik ter filmov usposabljale lovce za gojitev, varstvo in lov. Te naloge naravnost kličejo k akcijam.

Svojevrsten problem se odraža v tem, da kljub velikim naporom nismo uspeli povezati in usmeriti znanstveno-raziskovalne dejavnosti v lovstvu Jugoslavije. Uspeli smo organizirati simpozij o zajcu, kotorni in o gojitvi parkljaste divjadi ter sodelovati z referati na številnih posvetih po svetu. Ker pa si ne moremo misliti uspešnega dela brez novih spoznanj, stroke in znanosti, moramo začeto nadaljevati in doseči povezanost in usmerjenost znanstveno-raziskovalnih programov lovske zveze. Lahko bi šli tudi na sofinanciranje takega dela, pri čemer bi posamezne zveze za manj denarja dobile več rezultatov.

Narisal Jurij Mikuletič (JM)

Osnovno vprašanje, ki se stalno postavlja pred Lovsko zvezo Jugoslavije, je, kako delovati, da bo aktivnost lovcev Jugoslavije še bolj usklajena, povezana in enotna. Zato smo se, prvič, odločili sprejeti samoupravni sporazum o združitvi v Lovsko zvezo Jugoslavije, samoupravni sporazum o zaščiti ptic, posebej selivcev, samoupravni sporazum o izvajanju inozemskega lovskega turizma. Kot drugo je predsedstvo ocenilo, da so dozorele razmere, sprejeti kodeks lovcev SFRJ, ki bi poenotil v najosnovnejših vprašanjih obnašanje lovcev v odnosih: lovec—priroda, lovec—družba, lovec—lov in lovec—lovska organizacija. Kodeks naj bi pripravila posebna komisija do konca tega leta, nato pa naj bi bila o njem javna razprava v lovske družinah oz. društvih. Tretje v tej akciji za enotnost so dogovori zvez o posebnih nalogah, npr. o organiziranju lovske razstave v Čeških Budejovicah in Marseillu, kar je bilo uspešno uresničeno; za Lovski vodič po Jugoslaviji, ki je tik pred izidom in za katerega smo polovico sredstev dobili od Gospodarske zbornice Jugoslavije. Pri vseh takih akcijah naj bi tudi v bodoče nujno ostali pri dogovarjanju in usklajevanju med zvezami, kajti preglasovanje je že davno vprašanje preteklosti. Četrto pot poenotenja politike v lovstvu Jugoslavije predstavljajo seje predsedstva Lovske zveze Jugoslavije, na katerih se izmenjavajo izkušnje, pogledi in rezultati. Pokazalo se je, da so prav take razprave često večja spodbuda za enotno akcijo, kakor pa čvrsto sprejeti sklepi. Predsedstvo je dalo pobudo, da bi se glede

posameznih vprašanj sestajale delegacije dveh ali treh mejnih zvez in razpravljale o mejnih problemih lovskih družin, usklajevale lovopuste ipd. Do sedaj sta imeli take sestanke le LZ Slovenije in LZ Hrvaške.

Mednarodna dejavnost Lovske zveze Jugoslavije je bila kolektivno delo njenega predsedstva. Za razliko od prejšnjih časov je predsedstvo za vsak nastop v inozemstvu sprejelo stališče, potem pa tudi razpravljalo o poročilu o nastopu. Vsa aktivnost na tem področju je bila na liniji jugoslovanske zunanje politike. Naša nacionalna delegacija v mednarodni lovski organizaciji je uresničila predvideni plan akcij. Prispevali smo, da se je spremenilo njeno ime v »Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi«. Vsekakor je tudi to pomembno, saj često ime odraža vsebino. Z našo aktivnostjo se je ta mednarodna zveza iz ozkih evropskih struktur odprla v svet. V zadnjih letih so postali njeni novi člani: Lichtenstein, Maroko, Senegal, Irak, Pakistan, Arabski emirati, Združene države Amerike in Sovjetska zveza. Razgovori za sprejem v članstvo pa se vodijo s Centralno afriško republiko in Kongom. Podobne iniciative so v teku še tudi

z drugimi neuvrščeni državi. Po dolgotrajnih razpravah in naši veliki prisotnosti so sprejeta osnovna načela te mednarodne lovske zveze, o katerih lahko rečemo, da so napredna in ustrezajo naši politiki. Delo v tej mednarodni zvezi je spremenjeno tako, da je osnovni poudarek na delu komisij, torej na strokovnem delu članic. Rezultati dela komisij in strokovna mnenja, ki jih dobivamo in ki že postajajo last tudi naših lovcev, pomenijo pomemben prispevek k naši lastni lovski politiki. Ponovno smo navezali dobre stike s češkoslovaško in poljsko lovsko zvezo. Češkoslovaška delegacija je bila letos v Jugoslaviji. Z njo smo se dogovorili za poglobljeno znanstveno-raziskovalno sodelovanje lovskih in gozdarskih inštitutov. Čehi, podobno tudi Poljaki, pa so tudi ponudili, da bi letno po 10 lovcev iz naših lov. družin oz. društev obiskalo njihova lovska društva in obratno, kar bi poglobilo dobre odnose z obema organizacijama.

Če bomo delovali po teh načelih, usmeritvah in programih ter jih dosledno uresničevali v praksi, bo lovstvo celotne Jugoslavije zagotovo doseglo nove uspehe.

Divjad in sprememba okolja

Lovišče LD Trnovski gozd in sosedna lovišča

Vitomir Mikuletič

Vsi smo si najbrž edini o tem, da se v Sloveniji stalež divjadi raznih vrst nenehno spreminja in da je splošna razvojna smer taka, da narašča število parkljaste divjadi ter delno medveda, upada pa število male divjadi. O dveh skrajnih primerih bi lahko govorili, če bi vzeli za primer srnjad in kotorno. Medtem ko je bila srnjad pred vojno doma pretežno v

gozdnatih hribskih predelih, sedaj v Sloveniji ni lovišča, kjer je ne bi bilo. Podatki o odstrelu nam to zgovorno potrjujejo. Kotorna pa je bila prej »množična« divjad Primorske, posebno Krasa in jugozahodnih obronkov Alp ter številna tudi drugod. Sedaj lahko govorimo o njej le še kot o reliktu in vprašanje časa je, doklej jo bomo sploh še meli.

Take in podobne razvojne smeri so očitne bolj ali manj v vseh loviščih. Največji vpliv na divjad ima brez dvoma sprememba okolja, ne nazadnje pa tudi način in obseg lova. Pri skalnem jerebu (kotorni) je njegovo zginevanje povzročila sprememba okolja. Kras je zarastlo grmovje — pretežno leska, brinje, črni gaber, mali jesen — in se počasi spreminja prek grmišč v kraški gozd; planine in gorske senožeti preraščajo trave, ki sta jih prej uravnavala kosa in kravji gobec. Tudi planine in senožeti se postopoma zaraščajo z gozdnim drevjem. V nižjih legah najprej z brezo in trepetliko in če so tla bolj sveža, še s črno jelšo. V višjih legah na svežih tleh pa pašnike osvaja pritlikava zelena jelša ali na apnencu in dolomitu rušje. Skalni jereb je življenjsko vezan na take površine, kjer kosijo ali pasejo. Tipičen primer za to sta južni in jugozahodni rob Visoke Trnovske planote. Še pred dvajsetimi leti je bilo tod nekaj kit, postopoma pa so se redčile, postale vedno šibkejše tudi po številu, dokler ni ostalo le nekaj parov. Sedaj pa, ko je ta predel skoraj popolnoma zaraščen in že leta tukaj ne pasejo — kotorne ni več. Tudi zajci so tu zginili. Nekaj jih je le v neposredni okolici vasic, kjer še obdelujejo borne kraške njivice in kosijo za maloštevilno živino. Prejšnji prostor zajca in kotorne je zasedla srnjad, delno divji prašiči in tu in tam zleti pred nami kak gozdni jereb. Te divjadi prej tod ni bilo. V tej zvezi je zanimivo, kaj pravijo o divjadi stari ljudje, ki so pasli živino in skrivaj nastavljali zanke. Kotorna da je bilo toliko kot vrabcev na gumnu in jih ni bilo težko ujeti v zanke iz konjske žime. Za na zajca ni bilo treba ostrih goničev, iz spretno nastavljenih zank v vrzelih, kjer so imeli prehode, so jih pobirali kakor iz kletke. Star pastir mi je pravil, da je v enem tednu na enem prehodu ujel sedem (!) zajcev. Kaka srna je tja zašla le izjemoma iz državnega gozda. Stanje se je spre-

**Iz Pravilnika o organizaciji
gojitveno-čuvajske službe
(Uradni list SRS, št. 7/78)**

8. člen

Lovski čuvaj ima naslednje pravice in dolžnosti:

— poznati mora lovišče in njegove meje ter stalež divjadi po vrstah in starosti;

— skrbi za nadzor v lovišču v času in na način, ki je določen s pogodbo iz predhodnega člena;

— skrbi za varstvo divjadi na način, ki je določen s pogodbo ali splošnim aktom;

— preprečuje nedovoljen lov;

— odkriva kršitve predpisov o lovstvu;

— sodeluje s postajami ljudske milice in z drugimi organi odkrivanja pregona in kaznivih dejanj in prekrškov pri odkrivanju kršitev predpisov o lovstvu;

— prijavlja organom iz prejšnje alineje kazniva dejanja in prekrške, ki so bili storjeni v lovišču v zvezi z lovom oziroma po predpisih o lovstvu;

— legitimira vsakogar, ki se mudi v lovišču s pripravami za lov ali z očitnim namenom, da bo lovil;

— nadzira, kako lovski upravičenci upoštevajo predpise o lovstvu;

— sme začasno odvzeti priprave za lov ali plen osebam, ki love ali so v lovišču, če nimajo dovoljenja za lov ali če utemeljeno sumi v verodostojnost takega dovoljenja;

— nadzira ravnanje z lovskim orožjem;

— priglaša lovski organizaciji opažanja o nalezljivih boleznih in druge pojave v lovišču, ki so pomembni s stališča gojitve in gospodarjenja;

— opravlja druge naloge, ki so določene v pogodbi iz prejšnjega člena ali ki so posebej dogovorjene med lovskim čuvajem in lovskimi organizacijami.

9. člen

Lovski čuvaj skrbi za ohranitev naravnega okolja s tem, da na svojem območju nadzoruje izvajanje predpisov, ki urejajo varstvo okolja, posebej predpise o zaščiti določenih živalskih vrst in predpise o zaščiti določenih rastlinskih vrst.

V primerih, ko lovski čuvaj ugotovi nepravilnost, ravna enako kot pri ugotovitvi kršitev predpisov o lovstvu.

menilo kmalu po drugi vojni; izredno hitro so se začele površine zaraščati približno po l. 1955. Ko se je stalež srnjadi na Trnovski planoti okrepil in se pričel širiti v Vipavsko dolino ter še naprej na Kras in prek meje v Italijo, je začela prihajati jelenjad, z njo pa tudi medved in volk. Nimamo nobenih podatkov o tem, ali je živela ta divjad tu v prvi polovici tege stoletja, pač pa vemo, kdaj so tu uplenili zadnje zastopnike te naše veledivjadi. Iz poglavja o lovstvu v gozdnogospodarskem načrtu za enoto Trnovo 1931/40 zvedo, da je bil jelen tu v prvih letih 19. stoletja še precej številen. Zanjega pa so uplenili leta 1826. Leta 1879 so v Trnovski gozd spustili nekaj jelenov z namenom, da bi se ta divjad tu ponovno naselila, vendar pa so ti jeleni zginili neznano kam. Isti vir tudi navaja, da so bili številni tudi volkovi in da so zadnjega uplenili leta 1873. O medvedu zve-

mo, da so zadnjega ustrelili leta 1888. Menda je ta medved nagačen še zdaj v goriškem muzeju (Italija). Nekaj ljudi, ki se spominja tega dogodka, še živi. Povedali so mi, da je Štimov Tonček, visok mož, sicer pa revež, šel nabirat suhljad za Mrzovec. Tam je videl medveda in z novico pritekkel na Trnovo. Hitro se je zbralo nekaj ljudi, med njimi tudi neki avstro-ogrski orožnik, ki je medveda tudi uplenil. O zadnjem uplenjenem jelenu podrobnosti niso znane; od takrat je minilo že preveč časa, beležk pa nisem našel. Odkar pa gospodari z loviščem Trnovski gozd lovska družina, so se podatki o jelenjadi začeli polagoma kopičiti. Najprej kot neverjetne vesti in senzacije, potem so našli nekaj odpadlega rogovja, dokler ni 7. 10. 1972 padel prvi jelen. Pod Zelenimi robmi ga je uplenil Rudolf Černigoj iz Predmeje. V kratkih presledkih so nato padli še trije jeleni. Ciril Likar

Divja pujska

Foto S. Sokolić

iz Predmeje je 7. 11. 1973 uplenil drugega jelena v predelu, imenovanem Ogence. Naslednji, kateremu je uspelo upleniti jelena, je bil Ivan Vidmar, prav tako iz Predmeje. Njegov jelen je padel v Vrtnu, 29. avgusta 1976. Ivan Vidmar je bil uspešen tudi lani: blizu Staniš je 2. 9. 1977 uplenil svojega drugega jelena. Tako so v tem desetletju v Trnovskem gozdu padli že štirje jelena. Tega ne poročam zato, da bi povzdignil uplenitelje ali morda lovsko družino, temveč zato, da bi opozoril na pojav, ki ga že več let ugotavljamo po vsej Sloveniji: širjenje nekaterih vrst divjadi in zginevanje drugih.

Tudi volk je bil po vojni v Trnovskem gozdu reden gost. Kako leto jih je prišlo tudi več. Takrat je srnjad hudo trpela. Našli smo mnogo ostankov volčjih pojedini, predvsem nog. Vendar doslej nismo uplenili še nobenega volka, čeprav so jih, sicer redko, ljudje videvali.

Lani poleti (1977) ga je v Mojski dragi večkrat videl lovski čuvaj Benedikt Gruden. Imel je lepo priložnost za strel, toda lovna doba na volka še ni napočila. Pred nekaj leti (18. 9. 1966) pa je Jože Krapež uplenil volka v Jakuževih dolinah v sosednjem lovišču Kozja stena. Ta volk je nagačen in sedaj krasi vežo lovskega doma v Novi Gorici. Volkovi so v Trnovskem gozdu in sosednjih loviščih še zdaj. Verjetno gre za iste živali, ki se gibljejo v širšem območju. Zanimiv je dogodek ne dolgo tega v zvezi z volkom in mufloni. Leta 1972 so ob robu Trnovskega gozda, »Na koreninah«, naselili muflone. Kolonija se je dobro razvijala in se razmnožila na 80—90 glav. Živali so zdrave, krepke in v Trnovskem gozdu poleženi ovni so v glavnem močnejši od izpuščenih. Pred kratkim sta dva gozdarja delala blizu Krnice v predelu, kjer se pogosto zadržujejo mufloni. Nankrat priteče trop 5 muflonov (ovci, jagnjeta, oven), za njimi pa volk. Ko volk zagleda gozdarja, se za trenutek ustavi, se obrne in

naglo izgine. Omenim naj, da smo v lov. letu 1977/78 našli pet raztrganih ovnov, in sicer pri Nemcih, v Solovi dragi, pri Tretjih njivicah, na Avški lazni in Selovcu. Domnevamo, da je temu kriv volk, ker so ga tam sledili.

Prijetnejši kakor volk je medved. Zadnji desetletji je reden gost v Trnovskem gozdu. Po številu in velikosti sledov sodeč, je občasno medvedov tudi več. Bila pa je tudi medvedka z mladičem. Nekaj težav smo imeli leta 1963, ko je medved na Avški gmajni raztrgal dva junca. Živina je bila zavarovana in po nerodnosti je LD vrnila zavarovalnici izplačano odškodnino. Preden smo izposlovali dovoljenje za odstrel tega medveda, takrat je bil zaščiten, medveda že ni bilo več. Ne vemo še, ali je medved v Trnovskem gozdu stalen ali ne. Bolj se nagibamo k domnevi, da vodi prek Trnovskega gozda ena izmed prastečin proti Tolminski, kjer je po vojni padlo že več medvedov.

Lovec s puško je v Trnovskem gozdu le redko srečal medveda. Lucijan Skok je leta 1972, ko je v Prezrenu čakal srnjaka, nanj sicer streljal in ga ranil, a ga nismo našli. Kri je že po nekaj sto metrih zginila in tudi pes naprej ni več našel sledu. Isto leto ali leto kasneje pa je padel na Kambreškem (severna Brda) mlajši medved, ki je imel zaraščen ožilek na sprednji nogi. Morda je bil tisti iz Trnovskega gozda.

Lani, 18. novembra zvečer, zavzoni telefon. Oglasi se Emil Hvala s Trnovega pri Gorici, član LD Trnovski gozd, in mi sporoči, da je »Za gracem« (odd. 69) uplenil medveda samca, težkega 182 kg (neiztrebljen). Seveda sem se naslednji dan takoj odpravil na Trnovo, da si medveda ogledam in poizvem o podrobnostih. E. Hvala mi je povedal, da je medveda sledil v snegu. Naslednji dan se je odpravil za njim. Medveda v lovišču Trnovski gozd že več let planirajo za odstrel, vendar ga še nihče izmed 102 članov ni uspel upleniti. Pri Tretjih njivicah

Solnik ali solnica

Foto I. Napotnik

je E. Hvala zavil v breg in kmalu naletel na svež sled in odpadke. Seveda je postal nekoliko živčen, kdo pa ne bi bil. Kmalu zatem je zagledal medveda. Ker je bil medved v neustreznem položaju za strel, se je Hvala pomaknil nekoliko više na greben in tam počakal. Težko je verjeti, a je res, da je pri tem čakanju pokadil še dve cigareti. Čez čas se medved obrne in pride do lovca na razdaljo kakih 50 m. Strel v vrat (6,5 × 68,6 g) je medveda podrl, obležal je v ognju. Kožuh je zelo lep, pretežno črne barve z rjavim cvetom, dlaka na šapah pa je izrazito črna. Nimam nobenih izkušenj z medvedmi, sodim pa, da je bil star 5—6 let.

Tako je po 89 letih v Trnovskem gozdu spet padel medved. Seveda je bil odstreljeni medved velika senzacija. Staro in mlado ga je ho-

dilo gledat. Nekateri so prišli nalašč zato na Trnovo, najbolj radovedni pa so bili otroci. Za razliko od medvedov, ki so jih po zadnji vojni odstrelili na severnem Primorskem in nagačili cele (največkrat v pokončni drži), so od tega medveda preparirali le kožuh. Delo je imenitno opravil tolminski preparator Boris Komac. Kožuh je najbrž blizu srebrne medalje.

Če primerjamo lovišče Trnovski gozd in njegov stalež divjadi posameznih vrst izpred nekaj desetletij s sedanjim, pridemo do zanimivih ugotovitev. Večji del lovišča, bivši državni gozd, je bil tedaj nekoliko bolj zaraščen, zakaj, je zadeva gozdarjev. Cest je bilo malo, pač pa gosto omrežje kolovozov in vlak. Turizma in nedeljskega izletništva praktično ni bilo, kolikor pa, sta bila omejena večinoma ali skoraj izključno na naselji Lokve in Nemci. Gob ni nihče nabiral, maline pa le domačini. Delo v gozdu je bilo umirjeno, drevje so podirali z ročnimi žagami, t. i. amerikankami, les so spravljali iz gozda s konjskimi in redkeje z volovskimi vpregami. Ob nedeljah in praznikih je vladal v Trnovskem gozdu skoraj popoln mir. Le oglarji, ki so takrat opravljali glavna gojitvena dela v mladih bukovih sestojih — redčenje — so bili prisiljeni ostati pri svojih kopah tudi ob dela prostih dnevih. Srnjadi je bilo precej, po pripovedovanju ljudi, več kot zdaj. Vojna je srnjad in gamse, ki naseljujejo dolomitne Govce, zdesetkala, a so si kmalu opomogli. Nekako leta 1954 smo verjetno imeli največji stalež srnjadi po vojni. Poleg srnjadi in gamsov je bilo še nekaj divjih petelinov in na obrobju poljskih zajcev ter korn. Divji prašiči so bili redki in prehodni.

Sedaj je lovišče močno spremenjeno. Mnoge gozdne ceste so ga močno »odprle« — najbrž jih je poleg javnih že prek 100 km. Gozdna mehanizacija je opravila s primitivnim in zastarelim orodjem ter načini dela in prodrla v vse kote lovišča.

Pašniki in senožeti okrog Trnovega so se zarastli ali so jih pogozdili s črnim borom. Motorizirani turizem se je razširil do skrajnosti, posebno v toplih letnih časih. Nabiralci gob in malin pa od konca avgusta do prvih slanih preplavljajo gozd. Tipična podoba, ki jo ustvarjata civilizacija in potrošniška družba.

Kaj pa divjad? Stalež srnjadi se je zmanjšal, verjetno za polovico. Gamsi so se nekoliko razširili, vidimo jih včasih tudi na Puštalski rebri, pa na južnih obronkih Trnovske planote, toda njihov stalež se ni bistveno povečal.

Divji petelin je bil ogrožen in le večletno popolno varstvo ga je ohranilo v populaciji, za katero sodimo, da še lahko obstaja, seveda ne brez skrbi nekaterih gozdarjev, ki so zavarovali kot gozdni rezervat del petelinjega življenjskega prostora. Stalnejši in številnejši so divji prašiči, prišla sta jelenjad, medved in pogost v lovišču je volk. Leta 1972 pa smo na južnih obronkih Trnovskega gozda naselili še muflone. Priča smo torej svojevrstnemu paradoksu. Gozd je postal bolj odprt, bolj »urejen«, bližji človeku in bolj zadovoljuje njegove potrebe, pojavlja pa se divjad, ki je značilna za prirodne gozdove, da ne rečem gozdove pragozdnega tipa. Tak razvoj pa zahteva tudi drugačno gospodarjenje z divjadjo in loviščem. Smernice in cilje, ki smo si jih postavili v prvem petletnem lovskogospodarskem načrtu (1968—73) nismo kljub vsemu, kar je bilo storjenega, uresničili. Razvoj in narava sta šla drugo pot. Precej časa je bilo tudi treba, da smo to doumeli. Vendar je dobro vsaj to, da sedaj vemo, pri čem smo.

Predvidevam predvsem dve težavi. Prva je zmanjšan stalež srnjadi in občuten padec njene kakovosti (o tem imamo čvrste dokaze iz šestih let) in druga, kaj z jelenjadjo, s katero nimamo izkušenj in je sporazumno z gozdarji tudi nismo niti želeli imeti. Tako so naravnani tudi

vsi gozdno- in lovskogospodarski načrti. Toda jelenjad je tu, jo lovimo, gojimo je pa ne — in pred tem ni treba zapirati oči. Jelenjad pa se redno ne pojavlja samo v lovišču Trnovski gozd, temveč na veliko širšem prostoru, tudi v sosednjih loviščih: Kozja stena, Krekovše, Tribuša in Čepovan. Gre pa najbrž za iste živali, ki se glede na mir in hrano premikajo iz revirja v revir. Kaže, da se bomo morali podrediti naravnemu razvoju oz. ga skušati usmerjati tako, da bo prav tudi za gozdarstvo. In to ne samo v območju lovišča Trnovski gozd, temveč hkrati tudi v vseh že omenjenih loviščih. Lepa priložnost za dogovor in kompleksno gospodarjenje!

Ostaja nam pa srnjad, naša skrb in slaba vest. Naši lepo zastavljeni cilji so sedaj dlje kakor pred leti. Brez dvoma smo ubirali napačna pota, vprašanje je le, kje smo zgrešili. To bo treba raziskati in se čimprej zediniti za drugačno gospodarjenje. Začeti pa bo treba najbrž pri lovskih družinah.

Leseni »gozdni mož« — igra narave. Našel ga je Vinko Pristov, član Lovske družine Bled Foto J. Petkoš

Preže

Ciril Pogačar

Preže predvsem omogočajo boljše opazovanje divjadi, zato so pomembni lovski objekti. Uporabljamo naravne in zgrajene preže. Način gradnje in obliko prež narekuje čuječnost oziroma plašnost živali, ki jih želimo opazovati, nadalje potreba in namen uporabe, npr. za opazovanje, za fotografiranje ali tudi za odstrel. Prež ne uporabljamo le lovci, temveč tudi drugi prijatelji narave.

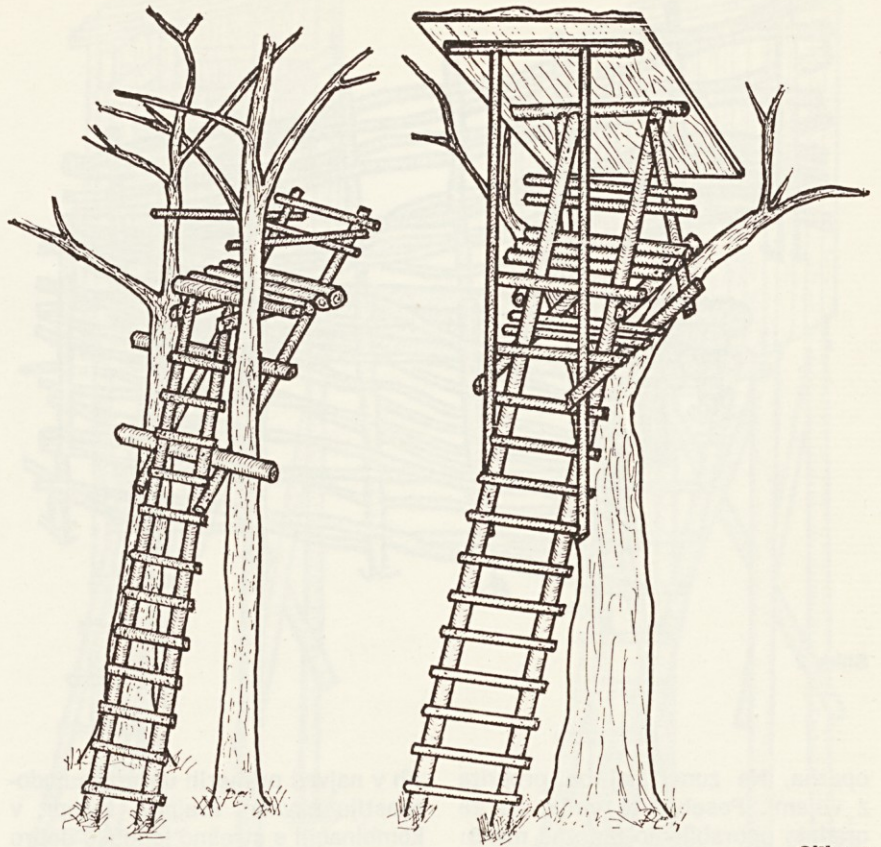
Vrste prež. Dobra preža je tista, ki je postavljena na takšno mesto in zgrajena tako, da z nje ali iz nje lahko opazujemo divjad, ne da bi nas zaznala oz. opazila, čeprav ima še tako ostra čutila. Če ima divjad izredno oster vid, mora biti preža v prvi vrsti takšna, da smo v njej ali na njej čim manj opazni oz. neopazni. Če je preža namenjena opazovanju divjadi, ki ima izredno dobro razvit voh, potem je treba preži v prvi vrsti določiti tak prostor, od koder je manj možnosti, da bi naš dah veter prinesel do živali. Pomagamo si na razne načine, največkrat tako, da prežo zgradimo ustrezno visoko od tal, na drevesu ali na stebrih. Take preže imenujemo visoke preže ali obršnjaki.

Najboljše so zaprte visoke preže. Takih prež-obršnjakov je vse več po naših loviščih. V njih uspešno čakamo vsakršno divjad, ki izvrstno vidi, sliši in ima izvrsten voh.

Visoke preže so lahko enostavne ali pa tudi tehnično izpopolnjeno zgrajene, od odprtih (slika 1) do udobnih zaprtih, navadno iz trajnejšega materiala.

Imamo preže tudi na tleh oziroma pri tleh, imenovane nizke preže. To so enostavne preže, največkrat naravno oblikovan prostor za čakanje živali, ki nimajo ostrih čutov, zlasti ne odličnega voha. Tako mesto je za deblom ali skalo, za grmom in podobnim. Ali pa si za kritje napravimo posebno lesno (stena, spletena iz vej, šibja), kar vse največkrat lahko dobimo v bližini (slika 2).

Pri tleh tudi največkrat naredimo prežo za opazovanje ptic. Zaradi

Slika 1

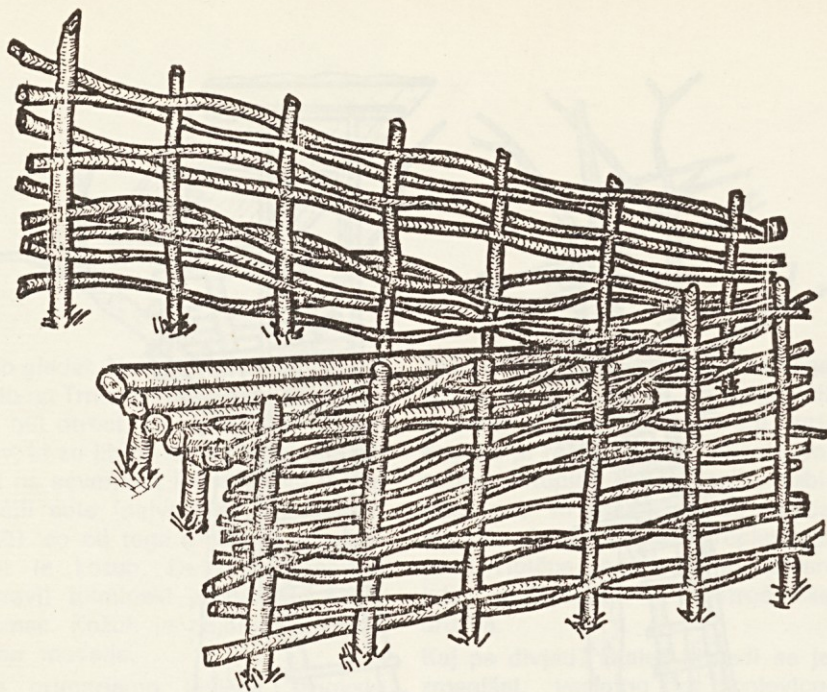
ostrega ptičjega vida prostor dobro zamaskiramo s strani in zgoraj z vejami, bičjem, slamo ipd. Tako prežo, tak zaklon imenujemo kôč. Koč postavimo med skalami, ob vodi ali celo na vodi na kolišču ali plovilu. Za koč nam lahko služi tudi navaden šotor, ki ga po potrebi z vejami dodatno zamaskiramo. Šotor je prikladen predvsem zato, ker ga lahko hitro postavimo. Slaba stran je le v tem, da bi moral stati na določenem mestu dalj časa, da bi se divjad nanj privadila. Če želimo divjad fotografirati ali opazovati — nikakor streljati — nam za to lahko služi tudi avtomobil ali zaprt vprežni voz. Streljati kakršnokoli divjad iz avtomobila ali drugega motornega vozila prepoveduje lovski zakon v 49. členu. Kazen za kršilce tega člena pa predpisuje tč. 8 členu 80 istega zakona, od 5000 do 20 000 din.

Čas in kraj gradnje. Najprimernejši čas za gradnjo prež v kombinaciji s stoječim drevjem je jeseni in pozimi (od septembra do konca marca). To zato, ker v tem času iz ran, ki jih povzročimo z obsekavanjem in morebitnim zabijanjem žebeljev v drevje, ne iztekajo sokovi in smole. V pomladanskem

in letnem času pa zaradi povzročeni ran drevo lahko izgubi toliko življenjskih sokov, da se posuši.

Če pripravljamo les za prežo oz. ga sekamo spomladi ali poleti (od aprila do konca avgusta), potem je priporočljivo, da ga takoj olupimo, ga ne razžagamo in vsakemu drevesu pustimo zelen vrhač. Tako pripravljen posekan les pustimo vsaj tri tedne, da se osuši. S tem podaljšamo obstojnost in trdnost lesa. Zakon o gozdovih in drugi predpisi zagotavljajo varstvo gozdov. Kazensko je odgovoren vsakdo, ki brez dovoljenja seka ali kako drugače poškoduje gozdno rast. Brez predhodnega dovoljenja področnega gozdarja ali lastnika oz. upravljalca gozda drevja ne sekamo in na gozdnih površinah ne nameščamo objektov, v našem primeru — prež.

Gradimo jih tako, da čim manj škodujemo drevju in da ne spreminjamo gozdnega okolja. V debla ne zabijamo velikih žebeljev in klamf ter drugih kovinskih predmetov, saj s tem preveč ranimo drevje, poškodujemo les in lahko povzročimo večjo škodo ali celo nesrečo, če takšno deblo pride v žago! Paziti moramo tudi na to, da bo preža čim manj

Slika 2

opazna. Na zunaj naj bo prekrita z vejami. Posebej to velja, če za gradnjo uporabljamo umetne mase: PVC, penasto gumo in podobno.

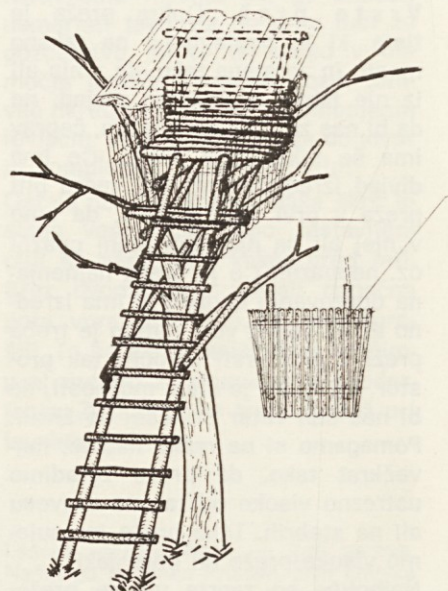
Ko smo dodobra proučili lokacijo, se za uporabo prostora in morebiti za les v bližini sporazumemo z lastnikom oz. upravljavcem prostora in lesa. Najbolje je, da napravimo (LD) pismeni dogovor, v katerem točno navedeno medsebojne obveznosti in pravice (ev. odškodnina, najemnina, pravica do poti itd.). Tak dogovor je velikega pomena tudi za primer, če nam lovska naprava kdo poškoduje ali uniči in zahtevamo odškodnino.

Za poprečen obršnjak lahko dobimo ves les v gozdu, razen desk, ki pa

jih v največ primerih ustrezno nadomestijo navadni krajniki, ki npr. v kombinaciji s strešno lepenko dobro služijo za streho in stene. Imeniten gradbeni les so smrekovi kapniki (sušice), zlasti še, če so pred sekanjem v vrhu še zeleni. Za nosilne stebre je zelo dober kostanjev, hrastov, akacijev, jesenov in nagnejev les, ne pa bukov, jelkov, jelšev in sploh vsakršen mehki les. Sploh je uporaben les vseh navedenih vrst, tudi veje, nad 5 cm premera.

Ne samo zaradi materiala, ki ga bomo porabili, in dela, ki ga bomo vložili, temveč tudi zaradi divjadi in lovišča samega je potrebno dobro premisliti, kje bomo zgradili trajnejšo prežo. Prež ne postavljamo v

osrčju bivališč divjadi (na stečinah, ob brlogih ipd.), na takih mestih, kjer je lovca na splošno nemogoče priti na prežo ali s preže, ne da bi huje vznemiril divjad. Živali tudi ugotovijo, da jim je preža nenaklonjena naprava, zato lahko sicer zelo ustrezen bivalni oz. življenjski prostor zapustijo. Tako so preže na nepravem kraju lahko tudi v škodo lovišču.

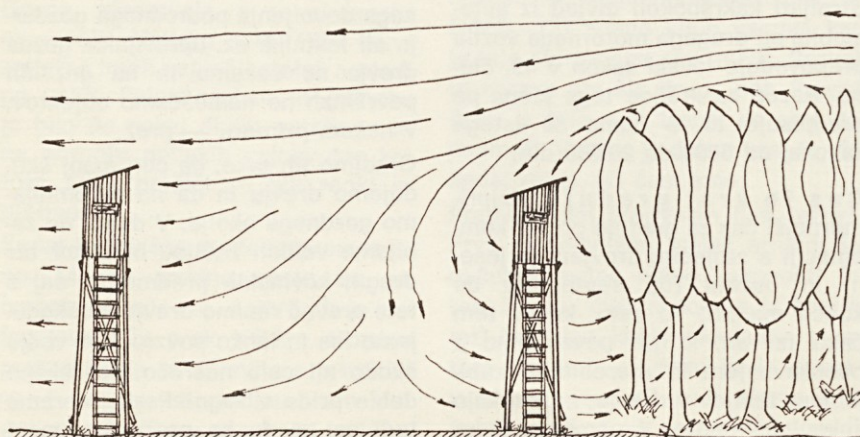

Slika 4

Pravilno

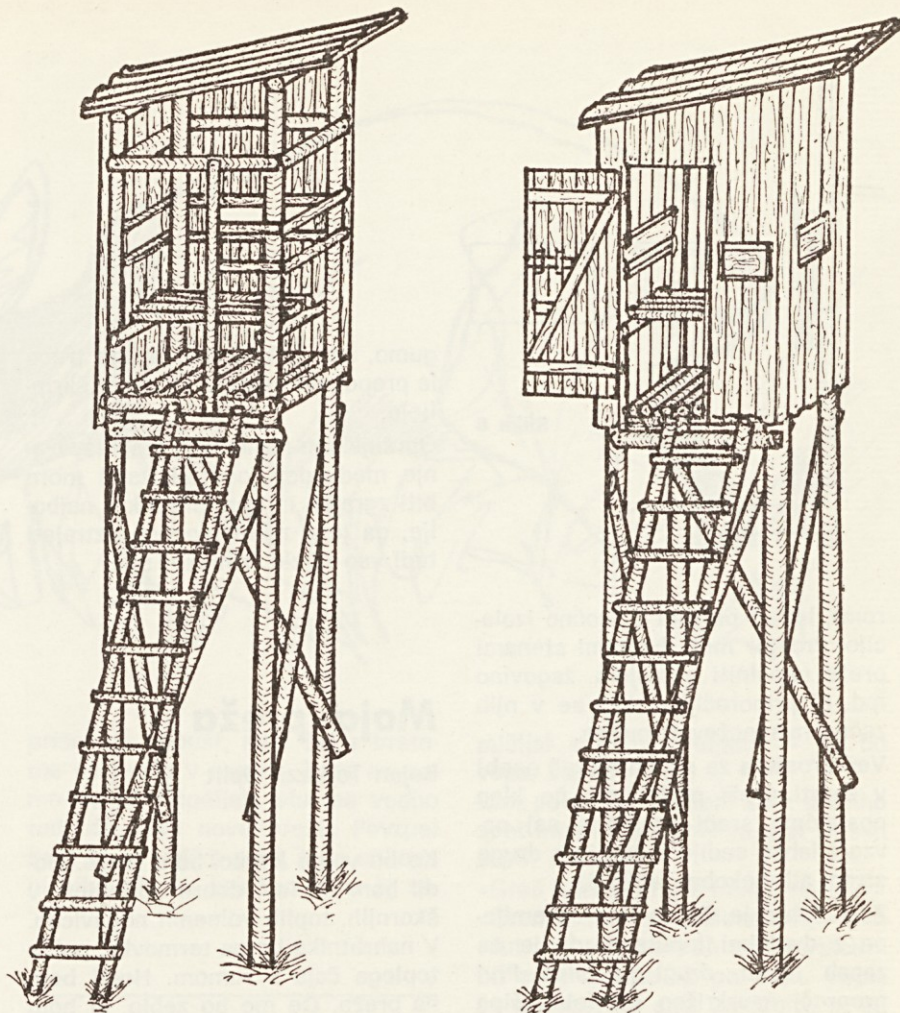
Slika 3

Nepravilno

Že na ravnini težko predvidevamo, kam in koliko časa bo vlekla sapa (veter). Še težje je to ugotoviti v razgibanem hribskem predelu. Vendar ima tudi sapa, veter (premiki zračnih mas) svoje zakonitosti. Te je dobro poznati, saj sapa, veter lovca največkrat izda živalim. Mnogo lovov in opazovanj je neuspešnih, če ne upoštevamo smeri vetra. Zato je dobro poznati krajevne značilnosti in zakonitosti vetra tudi pri izbiri lokacij za preže.

Za nastanek vetra je predvsem potrebna toplotna razlika v zračnih masah. Kadar se za toploto bolj dovzetna površina segreje in ob njej zrak, se le-ta začne dvigati. Ko se

Slika 5

zrak zopet ohladi, se začne pomikati navzdol, dokler ne napolni dolin in globeli. Tako se zjutraj zrak na odprtih pobočjih prej segreje kakor nad gozdovi, zato se nad odprtimi pobočji začne pomikati navzgor. Ali primer ob vodi. Nad izhlapevajočo vodo (jezera, reke, zlasti vodopadi) se zrak najprej segreva in se s hlapi vred dviga. Ko pa zmanjka toplote, se zrak prične ohlajati in padati. Tako nastane vetrič, veter. Če veje zrak po dolini, je veter usmerjen — kanaliziran.

Ob trčenju vetra ob pregrado, se smer vetra spremeni v vrtnčenje navzgor, navzdol ali vstran. Na smer zračnih struj, posebno v gorah, vpliva tudi visok oz. nizek zračni pritisk. Frontalni vetrovi pa se ne »podrejajo« omenjenim zakonitostim.

Ob mirnem ozračju, ko ni nobenega frontalnega vetra, lahko vnaprej določimo za večje pobočje in ob večjih vodnih površinah, kam bo praviloma vlek el veter ob sončnem vremenu. Na zalaz in na prežo bomo ob lepem vremenu na večjem gorskem pobočju šli zjutraj z vrha navzdol, zvečer pa od spodaj navzgor. To zakonitost za svojo varnost zelo spretno izkorišča divjad s slabšim vidom, a z odličnim vohom.

Veter, ki vleče nad gozdom proti velikemu polju v na videz za nas ugodni smeri, nas kmalu izda živalim, ki se pomikajo iz gozda proti polju, meji. Zato visokih prež ne postavljamo tik ob robu gozda, temveč proč od gozdne meje vsaj za petkratno višino dreves na robu gozda (slika 3).

Z dimom ali plamenčkom (sveče, vžigalice) ali z oslinjenim prstom ugotovimo najnezatnejše premike zračnih mas (vetra). Način z oslinjenim prstom je sicer manj higienski in tudi manj zanesljiv kakor z dimom ali s plamenčkom, ima pa to prednost, da z njim ne moremo povzročiti gozdnega požara in zlasti v mraku divjad prej opazi plamenček kakor prst. Če tako preizkušamo

veter večkrat na istem kraju, ob enakem vremenu, tedaj spoznamo stalnejše smeri vetrov, kar je lovcu lahko v veliko korist.

Notranjost prež. Notranjost mora biti ustrezno opremljena, da se lovec (lovca, lovci) v preži udobno počuti.

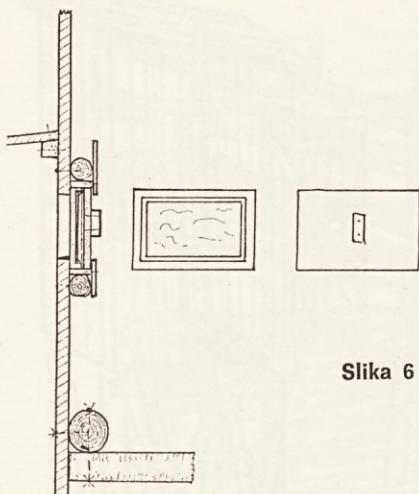
V kôču naredimo klop takšne višine, da lovec lahko udobno sedi in opazuje določeno področje. Nad sedežem in prostorom za nahrbtnik ter drugo opremo vgradimo v streho iz vej, bičja ipd. nekaj desk, lubje ali kaj podobnega, kar lovca varuje pred padavinami. V kôču naj bo tudi »vgrajenih« nekaj drogov, rant za naslon roke oziroma puške, še posebno risanice. Koč naj bo tudi varen pred talno vodo, v gorah pa pred plazovi in padajočim kamenjem.

Obliko in notranjost visoke preže — obršnjaka prilagodimo tisti vrsti živali, ki ima najostrejša čutila. Na primer, če naj uspešno opazujemo srnjad in jelenjad, tedaj je prežo

treba zgraditi ustrezno ostrejšim čutilom jelena. V tem primeru mora biti preža višje in bolj zamaskirana. Strelne in opazovalne line morajo biti opremljene z loputami, ki preprečijo navzkrižno svetlobo. Notranjost naj bi bila obložena z zvočno izolacijo, ki zaduši ropot ob nujnih premikih lovca v njej.

Dobra preža je tista, v kateri smo dobro in vsestransko prikriti, imamo dober pregled, nanjo (do nje) dober dohod, smo v (na) njej zaščiteni pred vremenskimi nepravilnostmi in je (visoka preža) trdno zgrajena ter dovolj varna.

Že nekaj strehe nad odrom oz. sedežem enostavnega, odprtega obršnjaka zaščiti prežarja pred padavinami in soncem. Če obdamo obršnjak z zaščitno maskirno steno iz lese, desk in podobnega, potem takšna preža ščiti lovca tudi pred vetrom. (Slika 4.) Če naj zaprto prežo uporabljamo pozno jeseni ali pozimi, notranjost prekrijemo s toplotno izolacijo (zelo učinkovito s stiropo-

Slika 6

gumo, ker je kovinske tečaje treba le prepogosto namastiti, sicer škrip-ljejo.

Obršnjak ob mrhovišču (za opazova-nje medvedov, odstrel lisic) mora biti zgrajen in opremljen kar najbo-lje, da je v njem mogoče vztrajati tudi vso mrzlo (zimsko) noč.

Sedeže odprtih obršnjakov naredi-mo iz okroglic debeline ca. 8 cm, ker deske zadržujejo vlago.

Sedež na odprti visoki preži — obrš-njaku mora imeti stranski naslon in naslon za hrbet ter rante za naslon roke in puške.

(Nadaljevanje in konec v št. 5)

rom), hkrati pa tudi z zvočno izola-cijo. Prostor med dvojnimi stenami preže napolniti z resjem, žagovino ipd. ni priporočljivo, ker se v njih začne razmnoževati mrčes.

Več prostora za sedenje (več oseb) v zaprti preži pridobimo, če klop postavimo sredi prostora, saj navzoči lahko sedijo z ene in z druge strani ali v okobal (slika 5).

Zelo dobro je, če so line opremlje-ne z dvojnimi loputami, da je en zapah lesen, drugi pa šipa. Prvi prepreči navzkrižno svetlobo, šipa pa prepah in dostop mraza ter omo-goča opazovanje (slika 6). Znotraj preže mora biti tudi nameščenih nekaj kljuk za obleko in opremo.

Če stoji obršnjak v bregu, tedaj mora biti spodnja lina primerno niže. Če pa stoji pod bregom, pa naj bo lina nasproti bregu sorazmerno višje, da je mogoče kar najboljši pre-gled in uporaba orožja.

Zaprti obršnjak, v velikosti vsaj $2 \times 1,5$ m, s sredinsko klopjo omo-goča eni osebi zasilno prenočeva-nje (slika 5). Taka preža je torej v veliko pomoč tistim lovcem, ki v poletnih dnevih žele biti na preži do pozne večerne ure in potem še zgodaj zjutraj, saj v preži lahko pre-nočče, ne da bi motili in prepodili divjad v bližini (kolikor seveda pre-več glasno ne »vlečejo drete«).

Prežarju naj bo pri roki tudi nekaj s peskom napolnjenih blazinic, veli-kosti ca. 30×20 cm, za podložitev roke pri morebitnem streljanju. V preži naj bo čim manj kovinskih predmetov, da po nepotrebem ne povzročamo kovinskega zvena, ki najbolj vznemiri divjad. Za tečaje pri vratih itd. uporabimo (po mož-nosti) nekovine: plastiko, usnje,

Moja preža

Bojan Tollazzi, Split

Ko bo vojne konec, bom lovec. Ho-dil bom na lov, dobro opravljen, v škornjih, toplih volnenih nogavicah. V nahrbtniku bo pa termovka, polna toplega čaja z rumom. Hodil bom na prežo. Če me bo zeblo, si bom nalil... Tako sem premišljal na dolgih partizanskih pohodih. Moje misli so vedno spletale kite željâ, ki so se vse začenjale z istim opoj-nim: ko bo vojne konec, ko si bo-mo priborili svobodo...

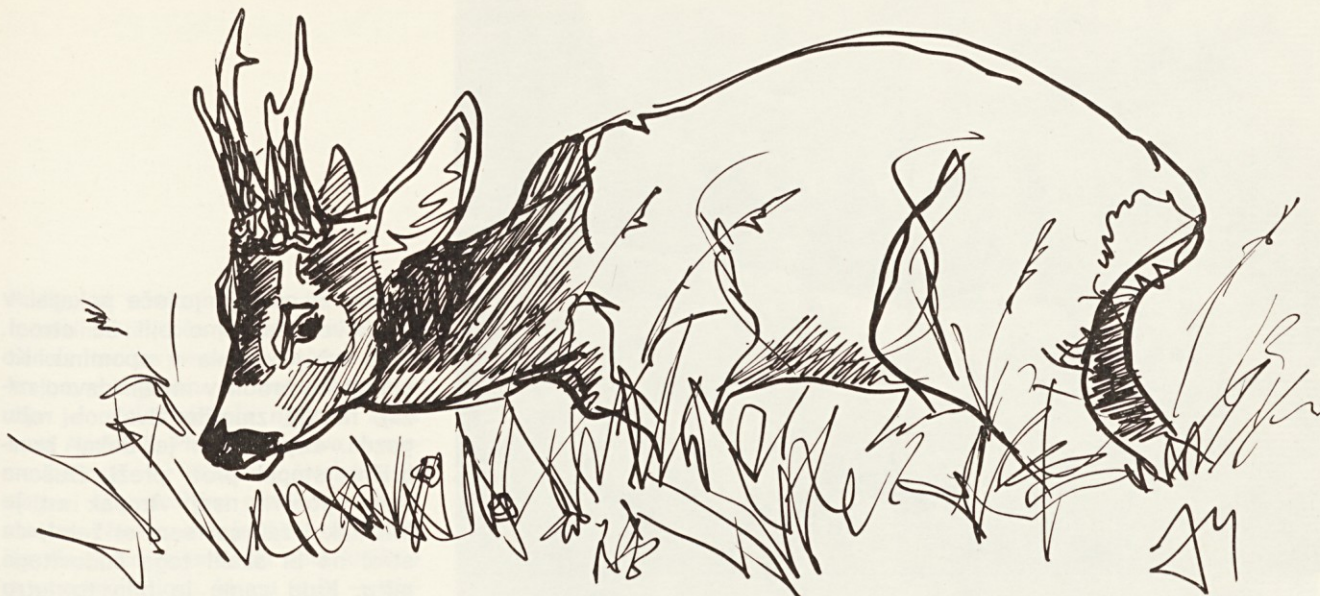
Svoboda je prišla. Počasi sem za-čel uresničevati tiste lepe želje, ki so me nekoč v težkih dneh gre-le in bodrile. Le z lovom ni bilo nič, če polhanja ne štejem. Učenje in mladinske akcije so pobrale ves čas. Po gimnaziji sem zajadral v mornariško vojno akademijo, postal mornariški oficir, boginji Diani pa sem rekel — na svidenje morda kdaj pozneje! —

Logatec je ves obdan z lepimi, veli-kimi temnimi gozdovi, ki so kakor mogočen prirodni amfiteater, neko-liko bolj odprt le tja proti Slivnici. Prav zaradi tega je Logatčanom ljubezen do gozda prirojena, ki jo nosijo s seboj ne glede, kam in kod jih pelje življenjska pot. A če živiš v kraju, kjer ni gozdov, podo-be iz domačih logov živijo še moč-neje in budijo hrepenenje. Spo-minjaš se samotnih gozdnih steza, strmih in kamnitih kolovozov, kjer rastejo sočne jagode, posek, pre-

kritih z malinami, prelepih gozdnih jas. Vse to nosiš v srcu vedno s seboj, z željo, da bi bil kaj kmalu zopet lahko v objemu domačih gozdov.

Kjer pa je gozd, so tudi lovci. Tudi v predvojnem Logatcu jih ni manj-kalo. Ko smo se še otroci smučali okoli Pleternika, smo v dolini našli mrtvega Cempretovega konja. Bil je za vabo lisicam, katere je v zim-skih nočeh hodil čakati lovec Mavri. V robu je imel iz desk zbito prežo, kakor večji zaboj, veliko le toliko, da je lahko sedel v njej na senu, da ga ni zeblo.

Tudi stari »jager« Temenčk, kadar-koli se je vračal pozimi iz Raskov-ca, Požgana ali Loma, je zbujal v naših otroških glavah domišljijo o gozdnih prebivalcih. Skoraj zme-rom je nesel na puškini cevi obe-šeno lisico ali dve. Nekoč jih je imel kar pet. Kako ponosno je sto-pal. Imel je močno brado, brke, ki so se na moč podajale njegovemu zagorelemu obrazu in iskrovemu po-gledu njegovih oči. Čeprav je hodil po cesti, je njegova hoja odkrivala, da je lovec. Noge je dvigal visoko, kakor pri hoji po gozdu, kjer je večji del dneva moral stopati čez skale, korenine, podrta drevesa. Tudi zad-nja ura se mu je iztekla v gozdu. Bil je lovec s srcem, dušo in tele-som. Vsi so ga imeli radi, lovci še posebej.

Med logaškimi lovci pa je bil po pripovedovanju svojih lovskih doživljajev verjetno najbolj znan gradbeni mojster Plečnik. Ni znal le graditi velikih streh, kozolcev in lesenih mostov. Bil je pravi mojster tudi v pripovedovanju.

Vse to in še veliko drugega so naše otroške oči pridno zapisovale in si ustvarjale idilično sliko o lovu in lovcih. Ko sta brata Dušan in Andrej odslužila vojaščino, sta se kaj kmalu vpisala v »zeleno bratovščino«. Domov je pričela redno prihajati lepo opremljena revija Lovec. Kadarkoli sem odhajal v Slovenijo, sem se med drugim tudi veselil, kako bom doma prebiral Lovca. V stanovanjih obeh bratov je bilo po stenah vse več trofej, ki so zgovorno pričale, kakšna lovca sta.

Pred leti sem Dušana poprosil, če me vzame s seboj na lov. Bilo je v avgustu. Odpeljala sva se v Hrušico po »stari cesti«. Nad jaso v gozdu je stal mogočen, vendar ves zveržen star hrast. V njegovo vejevje se je vzpenjala kar skoraj prehudu razmajana lestev. Preveč ji nisem zaupal. Tega seveda nisem rekel na glas, da lovca ne bi užalil, saj je bila lestev njegovo »mojstrsko« delo. Zgoraj v vejah je bila preža. Dušan mi je zapovedal, da moram mirno sedeti, da se ne bi znašla proti svoji volji na tleh pod hrastom. Ubogal sem ga, čeprav sem starejši brat. Srnjak je prišel. Celo dva! Dušan ni streljal. Prvi se nikakor ni hotel pravilno postaviti, drugi je bil pa prelep za odstrel.

Kadarkoli sem v naslednjih letih

prišel na dopust, sem šel z bratoma na prežo v hrastu. Toda ne samo na to. Pripeljala sta me vedno tudi do kake nove preže. Povzpel sem se na veliko prež, toda nobena ni bila takšna, kakršno sem si za-

Skaljena sreča

Drago Predan

Visoko v smreki košati si gnezdo je spletel veвериčji par.

On rjavec, ona rdečka, oba repata lepota. Dvoje okroglih vrat je držalo v hramek zlat, za vhod in izhod v silii.

Brezskrbno skakljala sta po vejah in se podila po deblih ter rožnatih planjah; sem in tja, gor in dol, si v igri nagajala in se ljubila...

In ko je napočil čas, je ona položila v posteljico mehko štiri majcene goličke, štiri mlade veveričke.

Potem sta družno jih grela v mrkih dneh in hladnih nočeh, ljubeče negovala in pestovala vse do tistih dni, ko bi na lastno pot bila jih odpeljala.

Tedaj pa do domka se povzpел je razposajen fantin in godne že mladičke odnesel v suženjstvo brezsrčni je grdin...

mišljaj v svojih željah: — ko bo vojne konec...

Lani poleti pa, ko sem se z družino spet mudil doma, me je brat Dušan zopet povabil:

»Greš jutri zjutraj z menoj na lov?«

»Grem,« sem navdušeno odgovoril.

»Jutri zjutraj ob treh na dvorišču!«

Bil sem tam že ob pol treh. Vojak še posebej ne sme zamuditi. In že naju je Dušanov »hrošč« peljal proti Hrušici. Globoko v gozdu sva krenila z glavne ceste levo v kolovoz. Mrak je bil še vedno gost, kolovoz pa slab. A Dušan je vozil s hitrostjo, ko da sva na gozdnem reliju. Zraven pa s takšno sigurnostjo, ko da se zanaša na radar, ne pa na svoje oči. Visoko pod vrhom, kjer se začne poseka, je bilo konec kar malo preveč vratomne vožnje. »Hrošč« je ostal v leščevju ob kolovozu, midva pa sva se ob robu gozda povzpela na brezimen vrh.

Na vzhodu je zardevala zarja, ko sva prišla do treh vitkih smrek, ki nekoliko bolj silijo iz gozda. Dušan je tiho dejal: »Tukaj sva!« In že se je začel vzpenjati po zares solidni lestvi. Visoko pod vrhovi smrek je bila preža z vsem »komfortom«, ki je lovcu potreben. Odlična klop, ograja, naslonjalo itd. Toda to še ni bilo vse. Glavno je prihajalo.

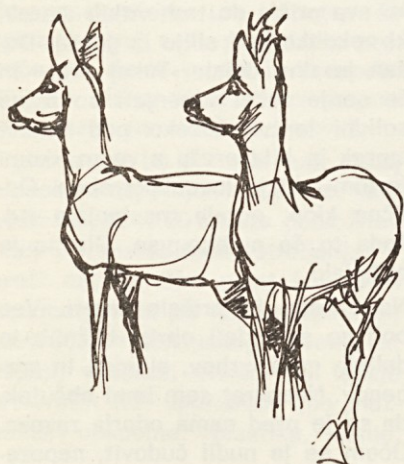
Na vzhodu je pričelo žareti. Vse bolj so se videli obrisi bližnjih in daljnih gora, vrhov, slemen in grebenov. Naenkrat sem imel občutek, da se je pred nama odprla zavesa. Očem se je nutil čudovit, nepoza-

Po nešteti gozdnih stezah in brezpotjih, kjer sedaj svobodno hodi lovec, so neizbrisno vtisnjene stopinje borcev za svobodo — partizanov Foto I. Napotnik

ben razgled od Krma pa vse tja do italijanskih Dolomitov. Vrhovi Kamniških planin, Karavank in Julijcev z mogočnim Triglavom so romantično žareli v jutranji zarji. Nad Ljubljansko kotlino pa je ležala megla. Vse razločnejše sva videla notranjsko hribovje, tako značilno po svojih kopastih oblikah, posejano s samotnimi kmetijami po slemenih in pobočjih.

Prek Vrha nad Rovtami, ki tako izrazito vlada s svojo višino, je moj pogled hitel proti plešastemu Blegošu, ki mi zmeraj zbuja prispodobno oglarske kôpe. V njegovi soseščini pa se je ves obsijan elegantno dvigal Porezen. Z vzhičenjem in nadvse srečnim zadovoljstvom sem zrl na svojo ljubljeno deželo. Imel sem občutek zadoščenja, ker sem našel prežo, o kateri

sem sanjal in si jo tako zelo želel nekoč na partizanskih pohodih.

Nazadnje se je začel prebujati še gozd okoli naju in pod nama. Njegovi prebivalci so odhajali iz svojih skrivališč, da si poiščejo hrano, drugi pa so se že vračali v svoja zavetja, da v miru preživijo svetli del dneva.

V spomin sem si priklical prvo

Partizan v lovski obleki

(Ob Dnevu vstaje, 22. juliju)

K. U.

Rudi Skupek sedaj živi kot upokojenec v svojem rojstnem kraju, Dolenjem Suhadolu. Teško, a pestro in bogato je bilo njegovo življenje. O tem pričajo njegovi skrbno spravljene dokumenti, potrdila in zapiski, v katerih je marsikaj zanimivega tudi za našo lovsko in širšo javnost.

Rudi je bil leta 1947 med ustanovitelji Lovske družine Trdinov vrh, katere lovišče je obsegalo območje nekdanjih občin Brusnice in Orehovica. Konec leta 1947 je prišla k Rudiju, tedaj vojnemu referentu okraja Novo mesto, delegacija podgorskih lovcev: Alojz Mikec z Rateža, Anton Radešček in Jože Franko iz Hrastja, Matija Konda iz Gorenjega Suhadola in Alojz Kastelic iz Pristave. Sporočili so mu želje

prežo, ki nam jo je oče pokazal v Raskovcu, ko smo bili še otroci. Živo mi je ostala v spominu. Ko sem tako brodil v mislih davno nazaj, me je zmotila žival ob robu gozda. Lep srnjak je dokaj brezbrizno stopal proti preži. Dušana sem opozoril nanj. Ampak mi je bilo takoj žal, saj sem si želel, da strel ne bi skalil tega čudovitega miru. Kajti zame je bilo to jutro mnogo, mnogo več kakor lov v ozkem pomenu besede.

Neizmerno sem bil vesel, ko je Dušan spustil daljnogled z oči in mi šepnil: »Ni za odstrel. Srnjak je močan lanščak. Takšni morajo ostati.«

Ko sem z družino odhajal nazaj na Jadran, sem Dušanu ob slovesu dejal: »Hvala ti tudi za tisto nepozabno lovsko jutro na »moji« preži! Pa še naprej — dober pogled!« In odrinili smo nazaj v Dalmacijo. Pogled pa nam je objemal prelepe notranjske gozdove.

lovcev izpod Gorjancev in ga kot domačina ter lovca prosili za sodelovanje. Rudi je predlog podgorskih lovcev posredoval okrajnemu lovskemu svetu oziroma njegovemu tajniku Gromu in predsedniku Gačniku. Ni bilo dolgo, ko je Rudi dobil iz Gromovih rok štampiljko LD Trdinov vrh in on sam postal prvi tajnik te LD. Prvi predsednik je bil Franc Luzar iz Cerovega loga. Toda izkazalo se je, da je bilo lovišče LD Trdinov vrh preobsežno, zato sta se lovski družina kakor tudi lovišče razdelili na dve LD in dve lovišči — Orehovica in Brusnice. Od tedaj je Rudi vseskozi član LD Orehovica in dolgo je bil tudi član njenega disc. razsodišča. Kot lovec je odlikovan z znakom za lovske zasluge.

Rudiju je umrla mati že v zgodnjih otroških letih, oče pa je odšel iz Suhadola ter se vnovič poročil v Suhi krajini, v Zagradcu. Za osirotelega Rudija je odslej skrbela njegova stara mati Apolonija Pirkovič. Naravo in njeno pernato ter dlakasto živalstvo je najprej spoznaval kot pastir. V naročju matere Narave mu je bilo najljubše, še zlasti, če je imel pri sebi knjižico o ameriškem lovu, ki mu jo je — staremu štiri leta — prinesel iz Amerike njegov stric Franc. Ta knjižica ga je spremljala skoraj povsod. S posebno ljubeznijo in zanimanjem jo je prelistaval in še danes jo hrani s posebnim spoštovanjem. Srečanje z divjim prašičem, ki ga je smrtno ranil lovec Gregor Mikolič iz Brusnic, in kasneje z medvedom v gozdovih med Smuko in Hinjami, ko se je po smrti svoje babice preselil k svojemu očetu v Zagradec, sta dogodka, ki še nista zbledela v njegovem spominu.

V stari Jugoslaviji je bila trda za kruh. Tako je nanoslo, da je Rudi kot 17-letni mladenič odšel v podoficirsko šolo v Beograd, kjer pa ni zdržal do konca. Dve leti pred začetkom druge svetovne vojne Rudi postane orožnik. Poslali so ga v ptujsko žandarmerijsko četo, od tu pa v Vitanje, od koder ga njegove službene poti pogosto vodijo po gozdovih zelenega Pohorja. Spozna se s številnimi prijaznimi Pohorci, med njimi z nadgozdarjem in odličnim lovцем Primožičem.

Imel pa je tudi opravka z divjimi lovci. Nekoč zasleduje kmeta, osumljenega divjega lova. Zasači ga, ko je izvlekel iz skrivališča lovsko puško in si jo ogleduje. Orožnik Rudi stopi predenj in ga vpraša: »Ali vam je puška všeč?«

Kmet presenečen ostrmi, a se hitro znajde: »Še ne vem. Pravkar sem jo našel in si jo ogledujem.«

Rudi nadalje: »Potem jo pa lahko vzamem jaz, če ste jo našli in ni vaša.«

Kmet: »Seveda, seveda, dobro, da ste prišli, sicer bi jo sam moral nesti tako daleč na orožniško postajo.«

Rudi pa ne odneha: »No, gotovo boste našli še katero. Tisto pa le sami prinesite.«

Rudi Skupek, »partizan v lovski obleki« (prvi z desne), s svojimi tovariši partizani junija 1942, nekaj dni po uspešnem napadu na italijansko vojsko v Brusnicah

Tedaj kmetu v zadregi uide: »Ne vem, če bo to tako kmalu, sem imel samo tole...«

Rudija premestijo oktobra 1940 kot nezanesljivega orožnika v Čukarico pri Beogradu. Tu spozna organizacijsko izredno sposobne skojevce, med njimi tudi Lolo Ribarja, in se poveže z njimi. Skupaj z njimi preživlja beograjske demonstracije konec marca 1941 proti paktu Jugoslavije s Hitlerjevo Nemčijo, 6. aprila 1941 preživi bombardiranje Beograda, beži v osrednjo Srbijo pred nemško vojsko, izroči svoje orožje skojevcem, uide Nemcem, ki so ga zajeli, in se skozi številne zapreke in nevarnosti vrne v Slovenijo, v svoj rojstni kraj.

Sprva je bila meja med okupatorji Nemci in Italijani na Cikavi pri Novem mestu. A to je trajalo le kak mesec, nakar so se Nemci umaknili nazaj do Kostanjevice. Bivše žandarmerijske postaje so zasedli italijanski karabinjerji, toda v službi so ostali tudi še bivši

jugoslovanski orožniki, v svojih značilnih rdečkasto rjavih uniformah. Seveda so bili med njimi mnogi zanesljivi pripadniki OF. Rudi je iskal in našel zvezo z njimi. Povezal se je z bivšimi kostanjeviškimi in brusniškimi orožniki. Tudi sam je oblekel nazaj orožniško obleko, čeprav kot orožnik nikjer ni bil v službi. Na ta način se je lažje gibal po terenu, kajti večkrat je bilo treba v Zagradec in drugam.

Kar se pojavi pri Rudiju v Suhadolu brusniški žandar Strmšek z obvestilom, da so dobili od žužemberških karabinjerjev ukaz za Rudijevo aretacijo. Odkrili so, da »orožnik« Rudi sploh ni v službi in da hodi v žandarski obleki zato, da vleče Mussolinijevo vojsko za nos. Rudi se je moral hitro odločiti. Zatekel se je v Tolsti vrh k svojemu lovskemu tovarišu Alojzu Gorjancu, s katerim sta pred vojno večkrat skupaj lovila jazbece. Toda tudi pod sicer gostoljubno streho svojega prijatelja mu ni kazalo čakati na Italijane. Tako se

začne Rudijevo gozdno življenje, pod obokom neba in pod krošnjami dreves, v družbi z divjimi živalmi. Spremeniti si je moral tudi ime in svojo orožniško obleko je dal predelati v — lovsko. Se razume, da takrat ni bilo nikaškega predpisa o našem lovskem kroju. Vaška šivilja mu je predelala obleko po svoji in njegovi zamisli. Rdeči orožniški našivi so zginili, zamenjali so jih zeleni — lovski in hkrati tudi varovalni. S študentom Vinkom Paderšičem, kasnejšim narodnim herojem, znanim organizatorjem boja proti okupatorjem in domačim izdajalcem pod Gorjanci, je Rudi večkrat prišel tudi v Gabrje in tam spoznal nekaj navdušenih organizatorjev OF, med njimi zlasti Jožeta Rakošeta in učitelja Franceta Cvenkla, sedanjega urednika Lovca, ki imajo za sluge, da je vas Gabrje postala prava trdnjava odpora in si zaslužila naziv »Dolenjska Moskva«. V Gabrju so se pogovarjali tudi o lovu, kajti Rakoše in Cvenkel sta bila že takrat navdušena lovca. Zanimive so bile njune zgodbe o lovu brez pušk na lisice in zajce, saj so Italijani in Nemci lovca puške pobrali.

Takrat je bilo, kljub vojni, po gričevnatem svetu pod Gorjanci neprimerno več zajcev kakor sedaj. Pozimi 1941/42 je nasulo toliko pršiča, da se je zajcu pogrezalo v sipek sneg tako globoko, da ga je nekaj »lovcev« lahko na blizu obkolilo in ga »odstrelilo« s — preklami.

Ko se je zima premaknila iz leta 1941 v leto 1942, so Italijani Rudija začeli pospešeno iskati. V marcu 1942 so bili tudi prvič napadeni gorjanski partizani, pri Miklavžu. Kmalu po tem dogodku pa so šli v akcijo partizani. Sedaj je Rudi med njimi kot njihov vodnik. Italijani so namreč izvohali, da se brusniški žandarji družijo s partizani. Zgodaj spomladi 1942 so odšli v partizane, v gorjanski bataljon, tudi bivši kostanjeviški žandarji: komandir Dušan Kambič, Lazo Božič, Salči Ahmić in Tone Unetič. Italijani so aretirali brusniškega orožnika Rosenberga in ga 27. maja 1942 ustrelili.

Rudi se je dobro zavedal, da je bila njegova smrt predvsem namenjena njemu, da je moral njegov tovariš pred puške namesto njega. Zato se je odločil, da ga maščuje. Sam je napadel karabinersko postojanko, ki je bila v brusniški šoli. Ko je Rudi, »partizan v lovski obleki«, opazil karabinerje pred postojanko, je vzel na muho najbližjega in ga smrtno zadel. Z drugim strelom je enega ranil, nakar se je umaknil proti Ratežu, kjer se je javil pri Alojzu Mikcu, s katerim je vseskozi sodeloval. Alojz je bil lovec že pred vojno in tudi po osvoboditvi. Napad na karabinerje v Brusnicah je bil 3. junija 1942 in ta dan Brusničani že veliko let praznujejo kot svoj krajevni praznik. Zaradi tega napada so se Italijani čez nekaj dni kruto maščevali. V celoti so požgali Brusnice in ubili tri domačine. Toda, ko se je italijanska vojska, ki je prišla požigat vas, umikala, jo je napadla manjša skupina gorjanskih partizanov pod Rudijevim vodstvom, ko se je zbirala pred brusniško cerkvijo. Dim se je še valil iz požganih hiš, ko so udarili partizanski streli. Padlo je veliko Italijanov, še več pa je bilo ranjenih. Tako je okupator, preden se je

panično umaknil, precej drago plačal svoje gnusno početje.

Brusniška dolina je bila prvo osvobojeno ozemlje na Dolenjskem. Italijani po tem dogodku niso obnovili svoje postojanke v Brusnicah nad eno leto. Ko so se avgusta 1943 zopet vrnil, so postavili mejo iz bodeče žice med »svojim« in partizanskim ozemljem. Medtem je bil »partizan v lovski obleki« imenovan za komandanta bataljona narodne zaščite Brusnic. Kasneje pa za vojnega referenta šentjernejskega podokrožja. Potem je bil izvoljen za odposlanca na Kočevski zbor, od 1. do 3. oktobra 1943, in se ga tudi udeležil. Nadalje je bil vojni kontrolor pri komandi mesta Grosuplje, komandant mesta Novo mesto, komandant mesta Trebnje, kjer je imel priložnost spoznati se s Franjem Bulcem, kasnejšim dolgoletnim predsednikom novomeške lovske zveze. Iz Trebnjega je moral v XVIII. divizijo, katere komandant je bil takrat Rado Pehaček, sedanji predsednik izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije. Bivši »partizan v lovski obleki« dočaka konec vojne kot član glavnega štaba in z njim pride 9. maja 1945 v osvobojeno Ljubljano.

Lovec s svojimi spomini nad meglenim »morjem» po dolini

Foto F. Kovič

POSVETOVANJE O GOJITVI ZAJCA V ITALIJANSKEM MESTU REGGIO EMILIA

S. Valentinčič

Reggio Emilia je mesto s 135 tisoč prebivalci v Padski nižini v Italiji in je sedež province z istim imenom; ta pa je ena izmed devetih provinc, ki tvorijo regione Emilia-Romagna. Italija je razdeljena na 19 regij (regione). Bologna je sedež regione Emilia-Romagna (ime odtod, ker obsega etnični pokrajini Emilia in Romagna).

Preden preidem na poročilo o posvetovanju o zajcu, naj rečem nekaj besed tudi o tej regiji in o Bologni. Bologna je bila »rdeča« že pred vojno in središče partizanske vstaje v zadnji vojni. Na to so Bolonjci zelo ponosni. Še danes so v regijski vladi komunisti v večini. Vse to se odraža v družbenih odnosih in tudi v lovstvu. Le-temu bolonjska vlada namenja veliko pozornost, prav tako tudi provincijske administracije. Vemo, kakšno gledanje je pri nas in tudi v drugih deželah srednje in severne Evrope na italijansko lovstvo. Vendar, kar se tiče lovstva regije Emilia-Romagna, takšno gledanje ne ustreza. Odnos do lovstva v tej regiji je zelo pozitiven, takšen, da se mu je treba — odkriti. Marsikaj je tam takega, kar bi bilo vredno posnemati.

Posvet o zajcu, 13. marca 1978, je spadal v štiriletni program družbenih intervencij na področju kulture, šolstva, vzgoje in organizacije prostega časa, kar vse spada pod istega poverjenika. Oddelek za lov in ribolov vodi svetovalec Franco Bartolini. V nemajhni meri je prav njegova zasluga, da sta lovstvo in ribištvo na takšni stopnji. Bartolini je politik z veliko mero strokovnega znanja. Je znan tudi mnogim pri nas, zlasti v lovskih krogih, predvsem v Novem Sadu. Njegovo rojstno mesto Modena je pobrateno z Novim Sadom in mesto Reggio Emilia je pobrateno z Zadrom.

Za ilustracijo razmer v lovstvu naj navedem, da je v tej pokrajini — regiji (Emilia-Romagna) 2,1 milijona ha lovnih površin, torej toliko kakor v Sloveniji, in da je število tamkajšnjih lovcev skoraj tolikšno, kolikor jih ima vsa Jugoslavija. Samo v Bologni jih je 15 000, torej ne dosti manj kakor v Sloveniji. Organizacija lovstva se od naše razlikuje. Za funkcioniranje in razvoj lovstva skrbita dva dejavnika — država in lovske organizacije. Glavno vlogo ima država. Italijanski lovci imajo možnost, da se včlanijo v 6 lovskih organizacij; največja in najvplivnejša je F.I.d.C. (Feder-caccia). Po novem bo moral biti njen član vsak lovec, drugih — močnc politično obarvanih — pa po želji oziroma politični pripadnosti oziroma osebnem interesu. Lovišč je več vrst:

caccia libera, kjer lahko lovi vsak, ki plača dovolilnico (licenco), ki stane 15 000 lir letno; zone autogestite (lovišča s samoupravljanjem) lovskih organizacij, v katerih lovijo le njihovi člani; gojitvena lovišča (zone di ripopolamento), v katerih je dovoljeno le loviti živo divjad za naseljevanje v loviščih prvih dveh vrst, lov s puško pa je prepovedan; privatna lovišča (caccia riservata), ki jih je le nekaj in jih bodo v kratkem odpravili; neke vrste naravovarstveni parki (caccia bandita), kjer sta vsakršen lov in odlov prepovedana. Zadnja dva tipa lovišč nista pomembna za lovsko gospodarstvo pokrajine Emilia-Romagna.

Predmet posvetovanja v Reggio Emilia je bil tokrat štiriletni program o gojitvi zajca. Posvet je organizirala regija, neposredni organizator pa je bila provinca Reggio Emilia. Na posvetovanje so bili povabljeni državni organi (regijski, provincijski), odgovorni za lovstvo, in predstavniki lovskih organizacij. Skupaj se je posvetovanja udeležilo kakih 200 oseb. Posebej velja naglasiti, da se je posveta udeležil tudi regijski pover-

jenik, odgovoren za lovstvo, vodil pa ga je pristojni provincijski poverjenik (assessore). To navajam za tegadelj, da prikažem, kolik pomen dajejo tej dejavnosti državni organi. V bistvu je šlo na posvetu za to, da pridobijo lovske organizacije in lovce za sodelovanje v štiriletnem programu gojitve poljskega zajca.

Predlog programa je bil sprejet. Njegove osnovne značilnosti so: 1. Še naprej — kakor doslej že nad 15 let — v gojitvenih loviščih (zone di ripopolamento) loviti zajce z mrežami in jih izpuščati v lovišča obeh vrst, kjer zajce odstreljujejo: v lovišča »caccia libera« 30 %, v lovišča »caccia autogestita« 50 % in v take predele (zlasti hribovske), kjer zajca ni oziroma ga je malo, 20 %.

2. Dograditi že začeto zrejalnišče za umetno gojitev zajca (pri Comacchio blizu Ferrare), z matičnim številom 400 parov zajcev, s ciljem, da se okrepi vlaganje zajcev pod 1. in da bi na ta način lahko opustili uvažanje zajcev (iz Madžarske, Poljske, prej tudi Jugoslavije). Predvidena cena za vložnega zajca iz umetne gojitve naj bi bila 32 000 lir, uvoženi zajec pa jih stane 40 000 lir (ca. 9000 din). Zrejalnišče za umetno gojitev zajcev bo predvidoma stalo 230 milij. lir. Prvi umetno vzrejeni zajci za izpustitev bodo na voljo že prihodnje leto, zrejalnišče pa bo kompletno l. 1982, ko bo dajalo letno po 2500 zajcev.

Rogovja švicarskih srnjakov na svetovni razstavi v Budimpešti leta 1971. Rogovje št. 1995 je med njimi najmočnejše, s 183,22 točke. Srnjak je bil uplenjen l. 1968
Foto V. Šuligoj

3. Okrepiti je treba raziskave zajca, zlasti vzroke poginov.

Da bi bralci Lovca imeli pravo predstavo o programu gojitve zajca, naj navedem podatke, ki sem si jih na posvetu zapisal.

Do leta 1973/74 so odlovili letno po 25 do 30 tisoč živih zajcev za izpustitev. Predlanskim je to število upadlo na 22 000, zlasti zaradi poginov, lani pa se je zopet nekoliko povečalo.

Za odlov imajo na razpolago 60 km (!) mreže. Zajce lovijo v mrežo v sobotah in nedeljah (ko so lovci prosti), od božiča do konca januarja.

Za odlov je zaščiteneh 25 % vseh za zajca primernih površin (tj. okrog 350 000 ha).

Vsakoletna akcija odlova in vlaganja zajcev (brez uvoza) stane 160 milijonov lir (ca. 3 500 000 din).

Regijska vlada namenja za lovstvo letno 1,5 milijarde lir, od tega 900 milijonov za lovskočuvajsko službo (uniformirani lovski čuvaji). Približno toliko zberejo s prodajo lovnih dovolilnic, ki si jih letno nabavi približno 100 tisoč lovcev.

Osnovne pristojnosti v lovstvu pripadajo občini. Svoje pristojnosti pa imata tudi provinca in pokrajina (regija). Končno ima nekaj pristojnosti glede lovstva še Rim. Značilno je še to, da bolonjski inštitut za lovstvo (Laboratorio di zoologia appli-

cata alla caccia) postaja nacionalni tj. za vso Italijo in dobi letno 2 milijardi lir za svoje strokovno delo v lovstvu.

POSVETOVANJE O SRNJADI V ŠVICI

Blaž Krže

V St. Gallenu v Švici je bilo 11. marca 1978 posvetovanje o srnjadi, na katerem je bilo prek 600 udeležencev iz Švice, Avstrije, ZR Nemčije, Lichtensteina, Francije, Italije (Bolzano) in Jugoslavije.

Posvetovanje je organiziralo uredništvo švicarske lovske revije »Jagd und Hege« (»Lov in gojitev«), ki izhaja na dva meseca v nakladi 10 000 izvodov in letos slavi 10-letnico izhajanja.

Osnovni namen posvetovanja je bil: lovski operativi posredovati nekaj izsledkov in izkušenj dvajsetletnega raziskovanja srnjadi v 9000 ha velikem lovišču »Weichselboden« na avstrijskem štajerskem. To lovišče je last kneza Albrehta Bavarskega, ki je bil častni gost na tem posvetovanju. Strokovno vodstvo posvetovanja je bilo v rokah delovne skupine za biologijo in znanstveno proučevanje divjadi Univerze v Gissnu (ZRN), katere sodelavci so v omenjenem lovišču opravili vrsto raziskav in poizkusov.

Predavatelji so v 7 referatih podali oz. obravnavali: poizkusno lovišče, prehranjevanje divjadi, biostatične ugotovitve, komentarje k ugotovitvam, genetske vplive in vplive okolja na populacijo srnjadi, znanstveno natančno ugotavljanje starosti srnjadi, vrsto poizkusov z markiranjem, načrtovanje odstrela in njegovo izvajanje po starostnih razredih in spolu. Ob zaključku je bil še referat o gojitvi srnjadi po »modelu Weichselboden« v lovišču mesta St. Gallen (revir Watbach-Eggen). Skupno je bilo torej 8 referatov.

Preseglo bi okvir te informacije, če bi podrobneje ocenjeval in razčlenil posamezne referate. Tudi gradivo s tega posvetovanja bo na voljo šele proti koncu tega leta.

Posvetovanje je izzvenelo predvsem v ugotovitvi in s pozivom, da v srednjeevropskem prostoru, kjer prirodnih pogojev skoraj več ni, gojiti srnjad pomeni predvsem: ohranяти ji ustrezno okolje oziroma izboljševati ji neustrezno okolje, hkrati pa zagotavljati tudi ustrezne nadomestne vire prehrane. Celotno posvetovanje je bilo usmerjeno k idejnemu obračunavanju s tistimi strokovnjaki, predvsem v Zvezni republiki Nemčiji (grupa »Ökologie«), ki se zavzemajo za to, da naj bi predvsem narava sama gojila srnjad (samoregulativni vplivi v populaciji). Na njihovo pobudo so v nekaterih pokrajinah ZR Nemčije dosegli celo zakonsko prepoved krmljenja divjadi, tudi zimskega. Ker so taka prizadevanja diametralno nasprotna interesom zakupniškega sistema — čimveč divjadi v razmeroma majhnih loviščih — so seveda naletela na ostra nasprotovanja. V tem smislu je izzvenel tudi uvodni referat dr. G. Franka, predsednika bavarske lovske zveze in ministra v bavarski vladi.

V neuradnem delu srečanja sem imel priložnost spoznati večino referentov (prof. dr. Karel Meunier, prof. dr. R. R. Hofmann, prof. dr. Robert König, Giacomo Maggio, ki je

tudi ustanovitelj in dinamični vodja lovske revije »Jagd und Hege«). Večina njih pozna Slovenijo in bogastvo njenega rastlinskega in živalskega sveta ter uspehe naše lovske organizacije, ki ji je med drugim uspelo ohraniti tudi vse velike mesojede.

ZZ — GOLOBI

Iz Wild und Hund — A. Pajtler

Urjenje v streljanju na umetne golobe je med lovci vedno bolj priljubljeno. (Mimogrede: v Zahodni Nemčiji je streljanje na umetne golobe sestavni del lovskega izpita.) Včasih pa se sliši na račun umetnih golobov tudi kritika. Zakaj?

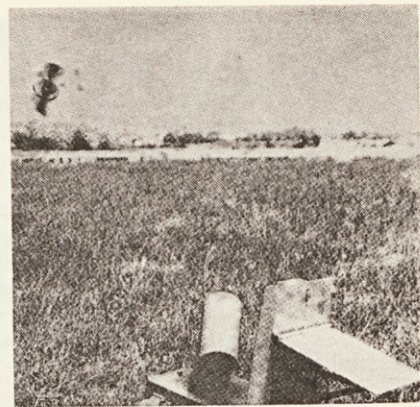
Neizpodbitno je umetni golob slab nadomestek živemu. Zato po svetu še dandanes izvajajo športno streljanje na žive golobe. V ta namen goje okretne angleške Blue Rock in španske zuritos golobe. Ekonomski razlogi in društva za zaščito živali so seveda proti tej zvrsti športa. Zatorej želja po dobrem nadomestku za žive golobe ni nova. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja so razne steklene krogle zamenjali krhki pokrovčki iz žgane glinice, potem pa iz asfalta — še danes priljubljeni umetni golobi. Toda lèt takih golobov je komaj moč primerjati z letom živih golobov, umetnim se hitrost po izmetu zelo hitro manjša in leté stalno v podobni krivulji.

Leta 1963 pa so na znanem strelišču na golobe v Monte Carlu prvič predstavili javnosti ZZ-goloba. Kneginja Gracia Patricia je namreč uspela pregovoriti organizatorje, da so zamenjali žive golobe z ZZ-golobi. (Z-Z je okrajšava za zink-zuritos, ker je bil prvi model izdelan iz cinkove pločevine.) Belgijec David de Lossy, gojitelj Blue Rock in zuritos golobov ter odličen strelec, je namreč izdelal uporabno nadomestilo za žive golobe — ZZ-golobe.

ZZ-golob, imenujejo ga tudi elektro ali propelerski golob, je doživel v zadnjem času nekaj odločilnih sprememb (enostranski sprožilec) in sedaj že streljajo nanj na mnogih streliščih v Belgiji, Franciji, Monacu, Italiji, ZDA in tudi v ZR Nemčiji (Meilenberg pri Wolfratshausnu in v Faberhofu pri Nürnbergu). Streljanje organizira in vodi Mednarodno združenje za streljanje z lovskim orožjem FITASC (Federation Internationale De Tir Aux Armes Sportives De Chasse).

ZZ-golob je dvodelen: sestavlja ga okrogla bela plastična ploščica, premera 10,5 cm, ki je pritrjena s sponkami na prav tako plastičen dvo-kraki propeler, premera 27 cm. Metalni stroj je v bistvu elektromotor z nastavljivimi vrtljaji med 3000 in 7000 v minuti. Motor je vrtljivo (90°) nasajen na poševen podstavek. Na motorni gredi sta dva grabilca golobov. Enostransko nameščeni nosati sprožilec sname goloba z gredi in vpliva tudi na njegov let. Metalni stroji so skriti za pločevinasto masko, ki se prevrže v trenutku poziva in tako nakaže strelcu, s katerega izmed petih strojev bo golob »odletel«, kar se seveda v naslednjem trenutku zgodi.

Po zaslugi enostranskega sprožilca

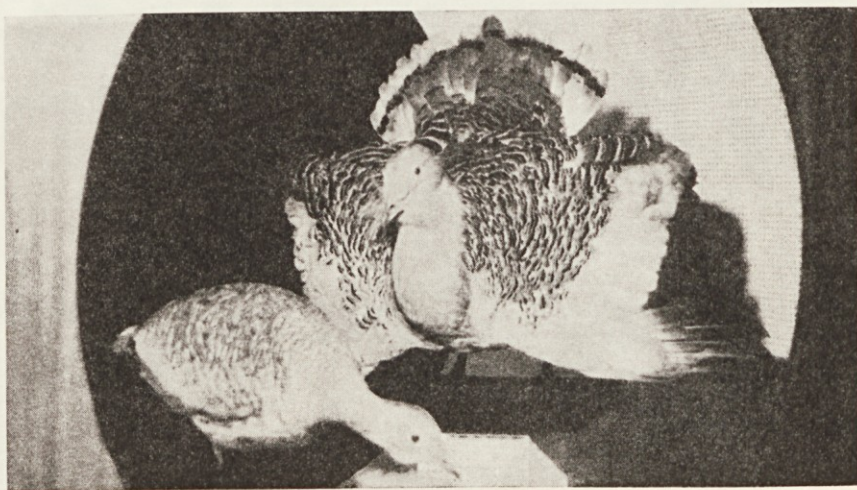
ZZ-golob v letu, spredaj metalni stroj
Foto David de Lossy

ne odleti golob premočrtno od stroja, temveč v popolnoma nepreračunano smer. Hitri vrtljaji mu dajejo precejšnjo premočrtno stabilnost, zato skuša nadaljevati let v smeri od stroja in se v to smer v lo-ku zopet vrača. Tako včasih večkrat menja smer. Pri odletu ima hitrost kakšnih 50 km/h, ki po 15 metrih naraste na 80 km/h. Vpliv vetra se da s spreminjanjem vrtljajev motorja ublažiti. Po izkušnjah so »najtrši« golobi pri srednjih vrtljajih, ker najmočneje spreminjajo smer. Strelec stoji 24 metrov za stroji. Zadetek je veljaven, če se bela ploščica loči od propelerja in pade na tla znotraj 60 cm visoke ograje, nameščene pred stroji v polmeru dvajsetih metrov.

ZZ-golobi ne bodo izrinili umetnih asfaltnih golobov s strelišč, nazadnje tudi zato ne, ker niso poceni. So pa neverjetno posrečen nadomestek živih golobov.

Droplja — posebnost madžarskih lovišč

Foto V. Šuligoj

Lovska organizacija

Bazenska razstava

V nedeljo, 7. maja 1978, so v Ribnici na Pohorju odprli, bazensko lovsko razstavo trofej in lovstva, že sedmo zapored. Otvoritve so se udeležili lovci iz vseh osmih lovskih družin občine Radlje, predstavniki Zveze lovskih družin Maribor in drugi.

V kulturnem delu programa se je predstavil ribniški moški pevski zbor, profesor Valentinčič pa je zanimivo predstavil nevarnost širjenja stekline. Bazenska razstava, ki je vsako leto v drugem kraju, ima znatno širše obeležje kakor zgolj predstaviti lov in lovske uspehe enega leta. Je hkrati tudi razgrnitev lovčevega dela in njegovih večkrat neopaženih naporov za ohranitev živalskega in rastlinskega sveta. Celo več. Razstave, tudi že v prejšnjih

letih, nadalje predstavljajo uspehe in naloge v kinologiji. Lani pa so lovci na Muti predstavili tudi potrebo po varstvu gozdov pred požari, lovsko literaturo in orožje. Lovske razstave, ki so jih že doslej pridno obiskovali tudi nelovci, predvsem učenci osnovnih šol, so nekako zblížale lovce in druge občane. Danes ni več toliko sporov med kmetom in lovцем, bolje se poznata in delo z roko v roki je uspešnejše.

Množična udeležba na prejšnjih in tej razstavi kaže spoštljiv odnos do trofej in lovskega dela sploh.

Razstave so marsikje tudi že prebrodile krizo nesposobnosti in kar 5 LD je že pripravilo razstave, na katere bi bila lahko ponosna tudi velika mesta! Letos je bilo razstavljenih nad 700 lepih trofej, ki so po svoje tudi odgovor, koliko časa in naporov je treba za varstvo in gojitev divjadi in kaj tudi gospodarsko pomeni odstrel 840 srnjadi na območju osmih lovskih družin. Ne smemo pa prezreti še gamsov, jelenjadi, divjih prašičev in male divjadi.

Razstava je bila ponovna manifestacija lovcev občine Radlje, še en korak k zblíževanju vseh, ki jim je ohrani-

tev našega okolja in vseh njegovih sestavnih elementov resnična skrb.

K. V.

Odlikovanje za uspešen razvoj lovstva

V minulem letu je organizirano slovensko lovstvo praznovalo svojo 70-letnico. Tudi lovci na območju Zveze lov. družin Ptuj so ta jubilej proslavili s številnimi prireditvami.

Z območja ptujske lovske zveze so ob omenjeni obletnici Slovenskega lov. društva dobile, 24. 9. 77, na osrednji lovski slovesnosti v Ljubljani odlikovanja: LD Ptuj — red za lovske zasluge II. stopnje, LD Podlehnik — red za lovske zasluge II. stopnje, in LD Kog — red za lovske zasluge III. stopnje. Kriterij, po katerem so bile navedene lovske družine odlikovane, je bil: uspešen razvoj lovstva na njihovem območju, razvijanje samoupravnih odnosov, uresničevanje dolgoročnega in kratkoročnih lovskogospodarskih načrtov, določitev zaščitnih površin za ogrožene vrste divjadi ter uspešno varstvo in gojitev divjadi.

Slovesna izročitev odlikovanja, ki ga je podelila Lovska zveza Slovenije Lovski družini Ptuj, je bila v njenem lovskem domu na Selah. Odlikovanje je izročil Milan Trafala, predsednik IO ZLD Ptuj, prevzel pa ga je prizadevni in požrtvovalni starešina LD Ptuj, Slavko Jerenko.

Z. Novak

LD Muta, z žulji do koč

Lovci LD Muta gospodarijo na enem izmed lepših področij širšega lovnega okoliša ob severni meji. Že pred leti, bili so celo med prvimi, so si uredili skromen, a lep lovski dom na Pernicah. Toda vse široko območje Branika ni imelo dostojnega zatočišča za lovce pri njihovem delu. Zaradi tega so lani sklenili, da si zgradijo na Braniku primerno lovsko koč oziroma bivak.

Žal ni prostora, da bi omenjali vse prizadevne člane. Naj bo dovolj, če zapišemo, da je delo steklo in po nekaj tisoč urah dela je na zelo težavnem terenu zrasla pod žulji lovcev zares lepa koč, ki bo celo v okras tega okolja. Vsekakor pa čaka lovce še veliko dela, potrebno bo bivak dokončati. Vendar, najtežje je opravljeno in do zaključka ni več daleč. Potem bosta tudi lov in gojitveno delo na tem območju znatno lažja. Vloženo delo se bo obrestovalo številnim lovčev in tistim, ki bodo še prišli v lovske vrste.

K. V.

Detajl z razstave v Ribnici na Pohorju

Foto K. Valtl

Še o dvojnem članstvu v LD

Kaže, da o dvojnem članstvu pred Ustavnim sodiščem SRS še vedno ni izrečena zadnja beseda.

V Lovski družini Mozirje, katere član sem od leta 1948, imamo v pravilih že od leta 1962 določilo, da nihče ne more postati član naše LD, če je že član kake LD. Zato smo člani LD Mozirje v javni razpravi o predlogu

novega lovskega zakona določilo o prepovedi članstva v dveh ali več lovskih družinah podprli in ga prek ZLD Celje posredovali Lovski zvezi Slovenije oziroma pristojnemu organu SRS.

Ob zahtevi nekaterih članov s področja ZLD Ceje in morda še katerih, da vprašanje dvojnega članstva pretrese ustavno sodišče, pripominjam le to, da ima pravico do takšne zahteve vsak naš občan, če se čuti prizadetega. Vendar bi vprašal vseh tistih nekaj nezadovoljnih članov izmed vseh 18 000, kolikor jih je v Sloveniji, ali so res v stanju ustrezno delovati (ne le hoditi na lov!) v dveh ali več LD. Saj tak dvojni član LD z nižinskim loviščem nima možnosti upleniti divjadi, ki jo premore gorsko lovišče in obratno. Odgovor na takšen ugovor je že v večkrat zapisanem in povedanem o lovskem turizmu domačih lovcev, kar pa bo seveda treba še bolj razviti. Sicer je pa po svoje žalostno, da se nekateri »pulijo« le za odstrel, medtem ko ni primera, da bi se kdo pritoževal zaradi tega, ker v lovišču ni imel priložnosti opraviti takšnega ali drugačnega dela. Joj, pa koliko ga je v loviščih!

Vem, da mi bodo kljub temu nekateri še ugovarjali, češ da vsako lovišče ne premore vse divjadi in da enojni član LD z nižinskim loviščem nima možnosti upleniti divjadi, ki jo premore gorsko lovišče in obratno. Odgovor na takšen ugovor je že v večkrat zapisanem in povedanem o lovskem turizmu domačih lovcev, kar pa bo seveda treba še bolj razviti. Sicer je pa po svoje žalostno, da se nekateri »pulijo« le za odstrel, medtem ko ni primera, da bi se kdo pritoževal zaradi tega, ker v lovišču ni imel priložnosti opraviti takšnega ali drugačnega dela. Joj, pa koliko ga je v loviščih!

Tistim lovcem, ki glede dvojnega članstva iščejo »luknj« v zakonu, bi zastavil tudi splošno vprašanje o enakih pravicah in enakih dolžnostih. Kakor hitro bi bilo spet dovoljeno dvojno članstvo, bi bilo načelo o enakih pravicah in dolžnostih porušeno že v temelju. To je pa proti osnovnim konceptom naše socialistične družbe.

Po 87. členu zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč so vsi dvojni člani LD morali do 31. dec. 1977 urediti svoje članstvo tako, da so ostali člani le v eni LD. Toda svoje dvojno članstvo hočejo obdržati še naprej s tako imenovanim »častnim članstvom«. Na vodstva lov. družin prihajajo prošnje za sprejem v »častno članstvo« oziroma nekateri z različnimi intervencijami poskušajo še naprej ostati dvojni člani pod nazivom »častni član«.

Toda, ali naj naziv častni član res zvedeni? Kdo pa sploh lahko postane častni član? Predvsem tisti starejši tovariši, ki imajo dolgoleten staž v lovski družini, ki so s svojim delom znatno prispevali k njenemu napredku. Postati »častni član« na račun nekaj podarjenih tisočakov je pa

vredno vse obsodbe; graje je vreden tak »častni član« kakor tudi tisti, ki so poskrbeli za imenovanje »častnega člana«.

Kdo so bili predvsem dvojni člani? Na splošno tisti, ki so imeli finančne možnosti, da so lahko plačevali obveznosti. Med dvojnimi člani pa so bili — vsekakor tudi častne izjeme. Izmed ca. 18 000 članov LD v SRS je bilo dvojnih samo ca. 600, kar je le 3,3 %. Tudi to je tehten dokaz, da ogromna večina lovcev teži k enojnemu članstvu.

Vem, da mi bodo kljub temu nekateri še ugovarjali, češ da vsako lovišče ne premore vse divjadi in da enojni član LD z nižinskim loviščem nima možnosti upleniti divjadi, ki jo premore gorsko lovišče in obratno. Odgovor na takšen ugovor je že v večkrat zapisanem in povedanem o lovskem turizmu domačih lovcev, kar pa bo seveda treba še bolj razviti. Sicer je pa po svoje žalostno, da se nekateri »pulijo« le za odstrel, medtem ko ni primera, da bi se kdo pritoževal zaradi tega, ker v lovišču ni imel priložnosti opraviti takšnega ali drugačnega dela. Joj, pa koliko ga je v loviščih!

Starešina Slavko Jerenko prevzema odlikovanje za LD Ptuj, ki mu ga izročča Milan Trafela, predsednik IO ZLD Ptuj

Foto Z. Novak

Končno bi lovce, ki niso zadovoljni s članstvom le v eni lovski družini, vprašal, zakaj niso dvojni člani še v gasilskem društvu, v Rdečem križu, SZDL, ZB itd.! Bodimo odkriti: zato, ker od takšnega dvojnega članstva ne pričakujejo nobenih osebnih koristi! Toda, tovariši, kolikokrat smo pa že rekli, da tudi amatersko udejstvovanje v lov. organizaciji ne bi smelo prinašati koristi in da je prva

naloga lovca varstvo in gojitev divjadi! Za izvajanje te naloge je pa dovolj »prostora« v eni sami LD in enem samem lovišču! Lovci imamo pa še druge obveznosti: ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, delovanje v družbenopolitičnih organizacijah, zlasti v SZDL, katere člani smo vsi lovci obvezno.

Franc Pogelšek,
LD Mozirje

Koča Lovske družine Muta na Braniku

Foto K. Valtl

Vprašanja-odgovori

Izplačila gonjačem, spremljevalcem lovskih gostov

Več lovskih družin zastavlja vprašanje: kako obravnavati izplačila gonjačem, spremljevalcem gostov in svojim članom. V zvezi s tem menimo, da je taka izplačila treba urediti s splošnim aktom ali sklepom lovske družine, glede na posamezno vrsto opravil in čas trajanja opravil.

Kadar gre za nagrajevanje gonjačev, menimo, da takšen prejemek predstavlja nagrado za občasno delo, tako kot nagrada občasnim delavcem v kmetijstvu. V tem primeru je za nagrade predvideno plačevanje prispevka za zdravstveno zavarovanje za nesrečo pri delu (zaradi možnosti nesreč in obstrelitve gonjačev pri izvrševanju lova, da se jim omogoči zdravstveno varstvo in pravice, ki jim gredo iz tega naslova). Drugi prispevki se v takih primerih ne plačujejo. Na enak način se, po našem mnenju, nagrajujejo tudi spremljevalci gostov, kakor tudi člani družin, ki uplenijo določeno vrsto divjadi in to dostavijo na oddajno mesto.

Dnevnica je ločena kategorija osebnega prejemka in ne izključuje prej omenjenega nagrajevanja. Dnevnica mora predstavljati nadomestilo stroškov zaradi opravljanja poslov izven kraja stanovanja oz. bivanja. V kakšnih primerih in v kakšni višini se dnevnice plačujejo, mora biti določeno v splošnem aktu družine, upoštevajoč pri tem družbena merila.

V praksi so verjetno primeri, da ne gre samo za občasno opravljanje omenjenih poslov (npr. dan, dva...), temveč gre za opravilo, ki traja dalj časa (npr. 14 dni), vendar nima značaja stalnosti. V ta-

kem primeru bi se s prizadetim delavcem sklenila pogodba o delu in plačilo predpisane davščine.

Pri izplačevanju omenjenih nagrad (razen dnevnice) je treba upoštevati tudi določbe odloka o pogojih, ob katerih morajo občani odpreti žiro račun (Ur. list SRS, št. 27/73).

SDK v SR Sloveniji,
Centrala Ljubljana

Jubilanti

Ivan Zavašnik — 75-letnik

Rojen je bil 13. sept. 1902 v Špitalu na Dravi. Ivanova »lovska osnovna šola« se je začela, ko se je oče zaposlil kot gozdar pri baronu Lazariniju v Smledniku. Ko se je postavil na svoje lastne noge in nastopil službo v Ormožu, se je vključil v ormoško zeleno bratovščino. Tu ga je zajela okupacija, ki ga je spravila v ptujske in mariborske zapore ter v Mauthausen. To mu je skupno naneslo 3 leta zaporniškega staža.

Po osvoboditvi se je zopet vključil v lovske vrste. Je soustanovitelj LD Domžale in bil njen prvi tajnik. Glede na njegov poklic pa so ga leta

Ivan Zavašnik

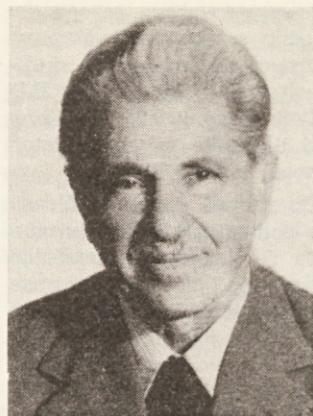
Ivan Veršaj

1952 izvolili za blagajnika LD, kar je z manjšimi prekinitvami ostal vse do danes, ko mu — sicer z zamudo — čestitamo za 75. rojstni dan. Poleg vestnega izpolnjevanja svojih nalog ni prezreti njegove ljubezni do psa, ki mu je vedno ob nogi. Kinološka zveza Slovenije ga je za uspehe na kinološkem področju odlikovala z redom II. stopnje, Lovska zveza Slovenije pa za uspehe v lovstvu z znakom in redom II. stopnje.

LD Domžale

Ivan Veršaj, ustanovitelj in 32 let tajnik LD Trebelno, je 20. februarja 1978 praznoval svojo 80-letnico rojstva. Našo LD je ustanovil leta 1946 in ob ustanovitvi prevzel tajništvo, ki ga je vestno in nadvse požrtvovalno vodil vse do 31. marca letos.

Franc Bračun

Adi Pozne

Prvi starešina LD Trebelno je bil že pokojni Jože Barba. Med prvimi člani naše LD je bil tudi dolgoletni predsednik novomeške lovske zveze Franjo Bulc. Na letošnjem zasedanju skupščine LD je bil Ivan izvoljen za člana disc. razsodišča.

Naš zaslužni tovariš je za vestno vodenje tajniškega poslovanja LD prejel pismeno priznanje novomeške ZLD, Lovska zveza Slovenije pa ga je odlikovala z znakom, z redom III. in redom II. stopnje. Spoštovanemu tovarišu Ivanu se ob njegovem jubileju zahvaljujemo za njegovo požrtvovalno in tako vztrajno delo v lovstvu in mu želimo še veliko zdravih, zadovoljnih let ter lovski — dober pogled!

Člani LD Trebelno — L. P.

Franc Bračun je 3. svečana 1978 praznoval svojih 70 let, ko je za njim 32 let poštenege lova. Živi na koreniti kmetiji, po domače »Pri Bahu v Toplicah«, v razstresenem naselju Veterik pod obronki partizanskega Bohorja.

Franc je kmet — borec NOV. Njegova dolgoletna želja, da bi postal lovec, se je uresničila šele po zmagoviti osvobodilni vojni. Tedaj je bil Franc med ustanovitelji LD Veliki Kamen. Vsoskozi do leta 1958 je bil član njenega UO. Potem brez prekinitve do leta 1969 predsednik njenega NO. Vsoskozi je zvest član kamlanske zelene bra-

tovščine, toda bolezen ga že nekaj let priklepa na dom. Z bolečino se njegov pogled sprehaja prek polj in gozdov. Želimo mu predvsem ozdravitev, še veliko zadovoljstva in zopetno srečanje na južnih obronkih lepega Bohorja.

Vsi člani LD Veliki Kamen
— M. J.

Adi Pozne je 8. 2. 1978 praznoval svojo 70-letnico. S svojim delom v naši LD, katere član je vse od njene ustanovitve, je dokazal da v njegovih prsah bije pravo lovsko srce. Sodeloval je pri ustanovitvi naše LD leta 1946. Član njenega upravnega odbora je bil od njene ustanovitve do leta 1958. Od takrat pa do danes je predsednik nadzornega odbora. Kot tak se redno udeležuje sej izvršnega odbora LD in zelo aktivno posega v gospodarjenje naše LD. Kolikor mu dopuščajo moči, se še udeležuje naših skupnih lovov. Njegova hiša nam je bila vedno na voljo za lovske posvete in občne zборе. LZS ga je za njegovo prizadevnost odlikovala z znakom za zasluge. Dragi Adi, ob tvojem visokem jubileju ti želimo še mnogo srečnih dni v našem lovišču in še veliko zadovoljnih let med nami.

Oplojniški lovci — S. R.

Mladi pišejo

Kako sva risala naravo

Nekega popoldneva je prišel k meni sosedov Danilo in mi rekel: »Ali greva nekaj risat?« Bil je lep dan in sva šla. Vzela sva vsak svojo risalno desko, risalni list in »flumastre«. Povzpela sva se po

strmini na hrib in se pripravila k delu. Postavila sva vsak svojo risalno desko in nanjo pritrčila risalni list. Imela sva lep razgled na hiše, gozd in potok.

Nenadoma je v listju nekaj zašumelo. Zazdelo se mi je, da je nekaj v bližini. Vprašal sem Danila: »Ali ti šumiš z listjem?« Danilo odgovori: »Ne, jaz že ne!«

Jaz pa sem še kar naprej gledal okrog sebe. Tedaj pa — ojoj! Kar privzdignilo me je, ko sem zagledal veliko črno žival. »Divji prašič!« zakričim. Preveč sva se ustrašila, da bi ga mogla opazovati. Danilo se je pognal skozi grmovje, jaz pa kar naravnost po skalnati strmini navzdol proti domu. Z raztrganimi hlačami sem pritekel do hiše in pritisnil na kljuko domačih vrat. Toda bila so zaklenjena, nikogar ni bilo doma. Za menoj je pritekel tudi Danilo. Potem »sva se rešila« pred divjim prašičem k sosedu — k Danilovim.

Ko sva se oddahnila, nama je Danilova mama vlila toliko korajže, da sva upala v njenem spremstvu na hrib po najin risarski pribor.

Šele kasneje sem od lovcev zvedel, da je strah pred divjim prašičem prazen. Divji prašič ne napade človeka. Nevaren je le ranjen divji merjasec ali divja svinja, če bi ji hoteli vzeti mladiča.

Ivan Lahajnar,
OŠ »Spomenik NOB«, Cerkno

Taborniki Odredu Triglavskih jezer in lovci LD Boh. Bistrica

Vsako leto vključimo v letni program dela našega odreda tudi krmljenje divjadi.

Lovska družina v Bohinjski Bistrici, kjer deluje tudi naš odred, je ob novozapadlem snegu, ki je bil letos rekorden, razposlala lovcem dopis o krmljenju divjadi. Naša načelnica odreda, ki je tudi tajnica LD, je predlagala, da bi se te akcije udeležili tudi taborniki v čim večjem številu. Zbrali smo se in razdelili v dve skupini. Vodila sta nas lovca, člana LD. Prva skupina je odšla krmit srnjad, druga

pa muflone. Dobili smo posebno navodilo o obnašanju in se odpravili.

Prva skupina si je naložila vreče s senom in pričela gaziti do krmišča v gozdu med Ravnami in Nemškimi rovtom. Pot je bila naporna in porabili smo dobro uro, da smo se prebili po mehkem in udirajočem se snegu. Sneg se je usipal za čevlje in poti ni bilo ne konca ne kraja. Naпослед smo vsi utihnili. Pokazala se je krmilnica, ki stoji pod košato smreko. Do nje so vodile ozke gazi, ki jih je naredila srnjad. To smo ugotovili po sledih in odpadkih. Dobro smo si bili ogledali krmilnico, da nam je bilo potem veliko lažje narediti maketo krmilnice, kar je bilo v programu našega dela. Seno smo trdno zbasali v krmilnico, da ga je srnjad potem lahko mulila in ga ni raznašala okoli po snegu.

Utrujeni smo se vračali v dolino. Hlačnice so začele zmrzovati in tudi v prste na nogah nas je ščipal mraz. Spotoma smo spoznali tudi lisičje, zajčje in veveričje sledove. Z lovцем smo se tudi dogovorili, da bomo po-

leti ali jeseni skupno izdelali pravo krmilnico za srnjad.

Druga skupina, ki je šla krmit muflone, si je morala utirati pot s smučmi in krpljami. Lovci so pot delno že zgazili in ugotovili, da so se mufloni razdelili v dva tropa. Toda pot je prekril nov sneg in krmilnice so bile prazne. Vreče s senom so si navezali na hrbte in potem smučali oz. hodili s krpljami do krmišča. Porabili so dobre tri ure, da so opravili svoje delo.

O akciji je bilo veliko govora na sestanku, še posebno pa smo bili veseli, ko smo po zvočniku v šoli slišali pohvalo, ki nam jo je izrekla lovska družina.

Sklenili smo, da se bomo takih akcij še naprej vsako leto udeleževali, tudi večkrat, če bo potrebno.

Z lovskeimi družinami iz Bohinjske Bistrice, Nomenja in Stare Fužine se bomo dogovorili o skupni razstavi lovske trofej in naših likovnih izdelkov, ki naj bi bila v avli osnovne šole dr. Janeza Mencingerja v Boh. Bistrici. Poleg likovnih izdelkov bomo učenci oziroma taborniki in

Tabornika sta prinesla seno za srnjad in sedaj zalagata krmilnico
Narisa! Andrej Kelenc

tabornice razstavili tudi »izdelke« narave, ki mo jih našli ob rečnih strugah in drugod v naravi.

Za Odred Triglavskih jezer:
tabornica Karmen Šolar

Na nedeljskem lovu

V nedeljo, 16. oktobra lani, je bil na programu lov Lovske družine Tabor v predelu Zaglink. Očka me je vzel s seboj na lov. Zbirališče je bilo kot ponavadi ob 8. uri pri gostilni Tekavc v Taboru. Že pred osmo so pričeli prihajati lovci s svojimi lovskimi psi. Ko so se vsi zbrali, jih je starešina pozval v zbor in jih pozdravil. Besedo je dal vodji lova, ki je povedal, kje in kaj bodo lovili. Vodja tudi določi, kdo bo brakiral. Tisti, ki ne gredo brakirat, gredo na stojišča. Brakirji smo morali počakati še kakšne pol ure, da so se lovci postavili na svoja mesta. Vodja je dal znak z rogom za pričetek pogona. Hoditi smo morali vzporedno, da smo se med seboj videli ali slišali. Jaz imam tudi svoj rog, v katerega pridno piham. Med potjo sem nabirala tudi kostanj, ki ga je bilo lani precej. Najbolj veselo je takrat, ko pridejo psi na sled divjadi in se začne pasji koncert. Kmalu se zaslišijo tudi strelji. Na skupnem lovu lahko streljajo samo malo divjad. To so: fazani, zajci in lisice. Fazank ne smejo streljati. Od samec se ločijo po barvi in krajšem repu. Da bi se fazani vzdignili iz svojih skrivališč, sem hodila po grmovju in s palico udarjala po vejah. Fazani neradi gredo iz grmovja. V grmovju ob potoku so psi zasledili lisico. Lisica ne gre rada v vodo, vendar je bila zdaj prisiljena preplavati potok. Psi so se zagnali v vodo, vendar je bila lisica hitrejša in jim je ušla. Na drugem bregu pa je stal lovec in jo ustrelil, preden je prišla do gozda. Ko je bilo konec pogona, je dal vodja z rogom trikratni znak, ki je pomenil konec lova.

Zbrali smo se na dogovorjenem mestu in zopet napravili

zbor. Uplenitelji so pred seboj položili plen, ki tokrat ni bil bogat. Ustrelili so lisico, dva zajca in tri fazane. Po pozdravu lovini je bila malica. Pri lovcih je navada, da mora vsak, ki strelja in ne zadene, dati za pijačo. V nedeljo takega primera ni bilo. Če je že kdo zgrešil prvič, je zadel drugič.

Tako poteka skupni lov, na katerega prav rada grem. Na lovu se sprehodim in se naužijem svežega zraka. Ko bom stara osemnajst let, bom tudi jaz postala pravi lovec.

Janja Cestnik, 8. a
OŠ Prebold

V spomin

Lazar Raić

Na zagrebškem pokopališču Mirogoju smo se za vedno poslovili od človeka, ki je po osvoboditvi s svojo osebnostjo dal pečat hrvatskemu in vsemu jugoslovanskemu lovstvu. Poslovili smo se od eminentnega jugoslovanskega lovskega strokovnjaka Lazarja Raića, dolgoletnega kustosa hrvatskega lovskega muzeja in nekdanjega urednika hrvatske lovske revije »Lovački vjesnik«.

Lazar Raić izhaja iz stare srbske rodovine, rojen je bil leta 1901 v Mohaču na Madžarskem, na področju, kjer živi srbska narodnostna manjšina. Umrl pa je 21. aprila 1978 v Zagrebu.

Idejna zasnova in ustanovitev Muzeja Lovske zveze Hrvatske je vsekakor njegovo življenjsko delo. Ta muzej je bil prvi lovski muzej v Jugoslaviji, zgrajen po osvoboditvi, lovski muzej v pravem pomenu besede.

Zelo pomembno je tudi Raićevo delo pri organiziranju lovskega muzeja in ocenjevanju

Lazar Raić

nju trofej. Postavil je jugoslovanske oddelke na razstavah v Düsseldorfu leta 1954, v Firencah leta 1960 in 1964. Ocenjeval je trofeje na teh lovskega muzeja v Bistri, ko je poudaril, da »so kaj takega zmožni samo slovenski lovci — postaviti sodoben muzej z lastnimi silami in sredstvi«. Za svoje izredne zasluge za lovstvo Jugoslavije je prejel vsa najvišja zvezna in republiška lovska odlikovanja. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z redom za lovske zasluge I. stopnje, prejel pa je tudi srebrno plaketo revije Lovec.

S smrtjo Lazarja Raića smo izgubili velikega lovskega strokovnjaka, slovenska lovska organizacija pa tudi iskrenega prijatelja in občudovalca. Izgubili smo človeka, kateremu sta lov in lovstvo pomenila življenje. Naj mu bo časten spomin!

S smrtjo Lazarja Raića smo izgubili velikega lovskega strokovnjaka, slovenska lovska organizacija pa tudi iskrenega prijatelja in občudovalca. Izgubili smo človeka, kateremu sta lov in lovstvo pomenila življenje. Naj mu bo časten spomin!

Prav posebne so bile njegove simpatije do Slovenije in slo-

venske lovske organizacije. Uspehov slovenskega lovstva je bil vedno vesel. Njegove recenzije izdaj naše »Zlatorogove knjižnice« so bile vedno pohvalne. Zlasti je bilo veliko njegovo veselje ob otvoritvi Slovenskega lovskega muzeja v Bistri, ko je poudaril, da »so kaj takega zmožni samo slovenski lovci — postaviti sodoben muzej z lastnimi silami in sredstvi«. Za svoje izredne zasluge za lovstvo Jugoslavije je prejel vsa najvišja zvezna in republiška lovska odlikovanja. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z redom za lovske zasluge I. stopnje, prejel pa je tudi srebrno plaketo revije Lovec.

S smrtjo Lazarja Raića smo izgubili velikega lovskega strokovnjaka, slovenska lovska organizacija pa tudi iskrenega prijatelja in občudovalca. Izgubili smo človeka, kateremu sta lov in lovstvo pomenila življenje. Naj mu bo časten spomin!

V. V.

Martin Klemenčič. — Lovci LD »Jože Lacko« in sosednjih družin smo se 26. 1. 1978 z bolečino in srcu zbrali na ptujskem pokopališču. Ob prerano odprti grobnici smo se poslovili od dragega nam lovskega tovariša.

Rojen je bil 3. 11. 1906 v kmečki družini na Polenšaku — sredi Slovenskih goric. Bistvo oko, ljubezen do divjadi in izostren čut za lepote narave so ga že v mladosti pripeljali v lovske vrste.

Že pred vojno je bil zavzet in zaveden borec za napredni družbeni red. Kot zaveden Slovenec in naprednjak je več let deloval v odboru te danje Podružnice Slovenskega lovskega društva v Ptuj, predvsem kot gospodar podružnice.

Med vojno ga je okupator med prvimi zavednimi Slovenci izselil v Srbijo. Leta 1944 se je vključil v NOV in kot borec sodeloval pri osvoboditvi domovine.

Njegov daljši življenjepis kakor tudi zasluge na lovskega in kinološkega področju je Lovec objavil za njegovo 70-

Martin Klemenčič

Stanko Vatovec

Franc Raušl

Ivan Ambrožič

letnico v lanskim februaru številki, na strani 346. Za dolgoletno uspešno delo v lovstvu ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge in z redom II. stopnje.

Boleče in otožno je odmeval lovski rog, z jekom bolesti so pokale lovske puške, ko smo lovci snemali vsak izza svojega klobuka smrekove vejice in jih spuščali v grob dragemu tovarišu, prijatelju v zadnje slovo.

Lovci ptujskega območja bomo ohranili v svetlem spominu dobrega, pravičnega, plemenitega lovca, vzornega gojitelja divjadi in priljubljenega lovskega učitelja — Martina Klemenčiča.

LD »Jože Lacko« — Ž. T.

Stanka Vatovca, po domače Fuštrja iz Rožic, smo 9. 3. 1978 spremili na poslednji poti v brkinski Brezovci sorodniki, prijatelji, lovci in soborci. Umrli je v 72. letu starosti.

Že zelo mladega je zanimala in pritegnila narava. V njej je dobil to, česar drugod ni našel. Ni čudno, da je že v mladosti postal lovec.

Prišla pa je vojna in Stanko je postal aktivist OF. Leta 1944 je vstopil v partizane, v istrski odred. Bil je hudo ranjen.

Po vojni je uspešno deloval pri obnovi brkinskih vasi. Več let je bil tajnik Krajev. ljud. odbora Materija in tudi na drugih dolžnostih. Odliko-

van je bil z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo.

Vse od začetka je sodeloval v naši lovski družini. Njen tajnik je bil 9 let (1947—57), blagajnik 7 let (1957—64), predsednik NO pa 11 let (1964—75). Leta 1975 ga je LD izvolila za častnega člana. Za svoje plodno delo v lovstvu je prejel odlikovanje — znak za lovske zasluge.

Odprta puška in lovski rog sta naznanila konec lova našega dragega tovariša in prijatelja. Naj mu bo časten spomin!

Lovci LD Slavnik-Materija — S. Z.

Janeza Kovačica smo 27. 12. 1977 spremili z lovskega in vojaškimi častmi na zadnji poti na pobeškem pokopališču v Mariboru. Dopolnil je le 63 let. Rojen je bil v Mlavi pri Cerknici. Izučil se je kovaške obrti in kot kovač trdo delal do druge svetovne vojne, ko je med prvimi vstopil v vrste NOB. Bil je prekaljen borec, komunist od leta 1942, odlikovan z redom za hrabrost, z redom dela z zlatim vencem, z redom bratstva in enotnosti ter nosilec partizanske spomenice 1941. V njegovi rodbini so si lovsko puško podajali iz roke v roko. Janez je postal lovec leta 1953, član naše LD pa l. 1962. V LD Cirkovce je bil član uprav. odbora 10 let (1965—1975), medtem starešina 2 leti (1971—1973). Predsednik disc. razsodišča

LD je bil 2 leti (1975—1977). Skromni tovariš, vnet gojitelj divjadi, ljubitelj zelenih livad in gozdov, nam je bil vedno za zgled.

Za vestno in požrtvovalno delo v naši LD mu gre polna zahvala. Njegov lik, lik lovca in tovariša, bo dolgo živel med nami.

LD Cirkovce — R. M.

Franc Raušl, ustanovni in častni član LD Juršinci, je v 71. letu starosti odšel za vedno. Lovsko puško je častno nosil 33 let in bil zvest juršinski »zeleni bratovščini« vse do zadnjega diha.

Njegov prijazni dom na Kuskavi in kasneje v Gaberniku je bil vseskozi priljubljeno zbirališče lovcev, med vojno pa tudi zanesljivo zatočišče partizanov. Franc je bil 6 let član UO, 8 let član NO in 4 leta član disc. razsodišča naše LD. Njegove odlike so bile: tovarštvo, skromnost, ljubezen do narave in še posebej do divjadi. Bil je poln izvernih lovskih domislic, ki si jih je nabral v svojem dolgoletnem lovskem udejstvovanju. Za njegovo uspešno, prizadevno in vztrajno delo v lovstvu mu je LD podelila častno članstvo.

Še v poslednjih minutah življenja je skozi okno na svoji domačiji opazoval fazane, katerim je bil njegov dom v zimskih stiskah vseskozi varno zatočišče.

Od priljubljenega člana smo se poslovili z lovskega častmi

na juršinskem pokopališču 1. 4. 1978. Dragemu lovskemu tovarišu lep in časten spomin!

Lovci LD Juršinci — Š. G.

Ivana Ambrožiča smo 2. 4. 1978 spremili z lovskega častmi v večna lovišča, na pokopališče Dobračeva pri Žireh. Umrli je v 74. letu starosti.

Svoja mlada leta je preživel v Koprivniku v Poljanski dolini. Lepote naše domovine mu v tistih časih niso mogle zagotoviti življenjskega obstoja doma, zato je odšel v tujino. Kruh so mu rezali rudarski revirji v Franciji. Po drugi vojni, v kateri je skupaj s francoskimi rodoljubi pomagal uničevati našega skupnega sovražnika, se je vrnil v domovino in vstopil v lovske vrste. Bil je prvi gospodar naše LD in je to svojo funkcijo v redu opravljal 12 let. Bil je tudi aktiven delavec v družbenopolitičnih organizacijah. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge. Dragi Ivan, hvala ti za uspešno delo in toliko požrtvovalnost pri varstvu narave in gojitvi divjadi!

LD Sovodenj

Jože Resnik nas je 18. 1. 1978, poln življenjskega polleta, načrtov in snovanj, za vedno zapustil, v 51. letu starosti. Bil je zgleden narodnjak, udeleženec NOB in kot tak splošno priljubljen. Nad

10 let je bil član UO LD Laporje, medtem vesten gospodar 4 leta, referent za strelstvo LD pa od leta 1962 do 1972. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge. Prejel je tudi več lovskih priznanj. Njegovo plemenito srce je poznalo le prijateljski odnos do človeka in ljubezen do narave. Bil je tovariš, kakršnega usoda pokloni le redko.

Dragi Jože, kadar bodo vršale smreke in jelke na Boču in v laporskih gozdovih, ti bodo prinašale pozdrave tvojih lovskih tovarišev.

A. Kolar,
starešina LD Laporje

Lovski oprtnik

Podkalibrski izstrelak za lovsko rabo

Vojska že desetletja uporablja artilerijske podkalibrske izstrelke — to so izstrelki, katerih kaliber (premer) je znatno manjši od kalibra cevi. Ti izstrelki so lažji od običajnih in imajo zato večjo začetno hitrost ter probojnost.

Lani pa je znana ameriška tovarna Remington dala v prodajo tudi lovski naboj .30—06 (kal. 7,62 mm) z enostavnim podkalibrskim izstrelkom. Rešitev je slična kot pri artilerijski municiji:

običajen izstrelak kalibra 5,6 mm (.223) tiči z zadnjim delom v plastičnem čepu, katerega premer ustreza kalibru cevi. S tem se doseže tesnenje cevi in vodenje izstrelka. Ko pa zapustita cev, se izstrelak in čep takoj ločita. Podobno kot pri šibrenih nabojih pade čep kmalu na tla, droben izstrelak pa odleti proti cilju z rekordno hitrostjo 1244 m/s. Ugodnost rešitve je v tem, da je cev krajša in največji pritisk v njej manjši, kot bi bil, če bi isti rezultat hoteli doseči s cevjo kalibra 5,6 mm. Če pa bi tako lahek (3,56 grama) izstrelak imel kaliber 7,62 milimetra, bi bile njegove zunanje balistične lastnosti zaradi večjega zračnega upora veliko slabše.

Tako lahko sedaj iz navadne puške kalibra .30—06 (ki po uporabnosti odgovarja našemu 8 × 57 mm) streljamo tudi nabojček, ki je primeren za odstrel drobne divjadi na večje razdalje ipd. Univerzalnost naboja .30—06 se je tako še povečala. Razlika med novim nabojem in običajnim .30—06 (z izstrelkom 9,72 grama) je razvidna iz priložene tabele, žal pa še nimamo podatkov o uspešnosti novinca v lovski praksi.

Gorazd Tomič

Sraka Jaka — Jaka sraka

Otroci so jo prinesli iz gozda. Bila je še napol gola. Padla je iz gnezda, so rekli. Z malo domače oskrbe je zrasla v pravo srako. Na klic »Jaka, Jaka!« je priletela iz gozda k meni pred hišo. Seveda je takoj dobila priboljšek.

Jaka in Peter

Foto P. A.

Da sraka krade, sem se dobera prepričal. Pred njo ni varno ničesar. V svoj »brlog« mi je odnesla avtomobilske ključe, gumb, denar-kovance in tudi škatlo cigaret. Skratka, vse, kar lahko premakne in odnese s svojo skromno močjo. Ure in ure sem jo opazoval, kako je skrivala razne predmete pod prt, pod krožnik, v špranje itd. Kadar je torej priletela skozi okno na obisk v sobo, je nisem smel spustiti izpred oči niti za trenutek, ker se mi je sicer vedno maščevalo: zmanjkalo mi je tega in onega.

K moji hišici ob gozdu je priletela vsak dan nekajkrat, me zabavala in mi poleg drugega kradla tudi čas. Kljub temu pa sva si bila velika prijatelja. A nekega dne jo je zmanjkalo. Zaman sem jo klical, zaman sem si želel, da bi mi zopet sedla na ramo in me nagajivo pocukala za uho. Gotovo jo je doletela usoda tolikih napol udoma-

čenih divjih živali, ki jih doleti smrt prav zato, ker preveč zaupajo človeku. Človek pa človeku ni enak!

Peter Adamič

Razmišljanje o srnjadi

Kakor ljudem tako tudi srnjadi vojna vihra ni prizanesla. Spominjam se partizanovega pripovedovanja o bojih na Pohorju in kako jim je srnjad reševala življenje. Visok sneg je onemogočil »redno« preskrbo s hrano, hkrati pa jim je bil zaveznik, saj so lahko izsledili in opazili srnjad ter jo včasih ulovili kar z golimi rokami, ker bi jih strelji lahko izdali.

Po vojni se je zdesetkana srnjad ob novih pogledih o gojitvi kmalu opomogla. Potreben je bil zopet odstrel, ki se je iz leta v leto večal.

Zopet je tu lov na srnjaka, v začetku lovne sezone zlasti lov na slabotne lanščake (II b). Slabiči naj ne bi oplajali srn. Sicer jih pa navadno ne, ker jih močnejši srnjaki odganjajo od pojavih srn. Tako narava že od nekdaj sama skrbi za dobro seme. Toda prispodoba, da tudi dobro seme v slabi zemlji kaj prida ne rodi, sili k razmišljanju o prepoznavnem lovem času na šibke srne mladice. Lovski zakon dovoljuje odstrel srn vseh starosti in kakovosti šele s 1. septem-

Strelna razdalja (m)	Hitrost izstrelka (m/s)		Energijska izstrelka kpm		Padec izstrelka (cm)	
	podkal.	nav.	podkal.	nav.	podkal.	nav.
0	1244	888	281	390	—	—
90	1063	798	205	316	3	5,6
180	904	714	148	253	13	24
270	763	635	106	200	34	59
360	635	562	73	156	68	114
450	521	495	49	121	124	195

Značke lovskih organizacij

II.

12. **LD Podgorje** je leta 1975, za srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov v Podgorju, izdala bakreno značko. Izdelal jo je Kuclar, Ljubljana. — 13. **LD Jelovica** je za svojo 30-letnico izdala značko s pozlačeno osnovo ter zeleno in belo barvano, v nakladi 1900. Avtor upodobitve je Iztok Šuštaršič, izdelal pa jo je Marjan Janškovec, Lesce. — 14. **LD Mozirje** je za svojo 40-letnico izdala dve vrsti značk, bakreno s patiniranim ozadjem in pokromano z zeleno pobarvanim ozadjem. Avtor osnutka je kolektiv LD, izdelal pa jo je Franček Doblšek iz Mozirja. — 15. **LD Križna gora** je izdala značko z medeninasto osnovo in temno zelenim pobarvanim ozadjem. Značko je izdelala Aurea, Celje. — 16. **LD Vrhnika** je izdala tri vrste reliefno izdelanih značk: bronasto, srebrno in zlato. — 17. **LD Jezerško**, njeno značko je izdelal Peršič, Ljubljana. Značka je štirih vrst: pobakrena, posrebrena, pozlačena in v tombaku. — 18. **LD Ljubno** v Savinjski dolini, njena značka je v bakru, s patiniranim ozadjem. Izdelala jo je Aurea, Celje. — 19. **LD Mirna** je izdala bakreno značko s patiniranim ozadjem, v nakladi 1500. Avtor likovne upodobitve je član LD Sandi Leskovec. Izdelalo jo je graverstvo Kečkeš, Novo mesto. — 20. **Zveza lov. družin Gorica** je v letu 1977 izdala jubilejno značko za svojo 30-letnico. Avtor upodobitve je Jurij Mikuletič. Značko je izdelal v nakladi 5000 Franc Seifer, Ljubljana. — 21. **LD Nova vas**, dve vrsti značk, v patiniranem bakru in patiniranem srebru. Značke je izdelal Stane Jeraša, Ljubljana. — 22. **LD Babno polje**, njeno značko iz aluminija, plastificirano, z zeleno pobarvanim ozadjem, je izdelal Kuclar, Ljubljana. — 23. **LD Kresnice** je izdala znački z istim motivom: bakreno s patiniranim ozadjem in pocinkano s temno zelenim ozadjem. Izdelal ju je Kuclar, Ljubljana. — 24. **LD Rakek**, aluminijasta značka, s temno zelenim ozadjem in plastificirana. Izdelal Kuclar, Ljubljana.

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

R. Č.

brom. Takrat so pa že srnice-mladiči precej velike in možno je zamenjati močno srnico-mladiča z zanikrno srno mladico ter obratno.

Za kakovost tako številne snjadi, ki se ji življenjski prostor neprestano krči, bi bilo tembolj potrebno izločati šibkejše srne mladice. Menim, da je prepozno začeti s selekcijo s septembrom. Najbolje bi bilo, da bi to lahko začeli že s 15. majem, ko imamo čestokrat priložnost primerjati srnjaka lanščaka s sestro srno mladico.

Toda prek zakonskega predpisa ne moremo in ne smemo. A na naših pohodih za srnjaki mislimo že sedaj tudi na odstrel šibkih mladice. Skrbno si zapomnimo ali celo zabeležimo v svoj lovski dnevnik, kje smo videli slabotne mladice. Potem pa takoj v začetku septembra izvršimo odstrel.

Največ dobrih srn pade v pozni jeseni, ko vodstva lov. družin priganjajo za izvršitev odstrelnega plana. Po mojem mnenju tudi podaljšani lovni čas na srnjad do sredine januarja ne dosega svojega namena, še zlasti ne, če zapade visok sneg, ko nam lovska etika in lovski zakon ne dovoljujeta lova.

Stane Sevnčnikar

Napajališča za divjad iz PVC folije

Napajališča za divjad v loviščih so bolj ali manj potrebna. Letos morda najmanj, ker je bilo doslej skoraj povsod preveč dežja. Toda teh nekaj nasvetov o napajališčih za divjad ni namenjenih samo za letos. Sicer pa še letos lahko po dolgotrajnem deževju na-

poči sušno obdobje. Kdo ve, vreme je muhasto!

Ponekod je za napajališča poskrbela narava sama, ponekod naj bi jih pa zgradil — lovec.

Razmeroma zelo ugodne možnosti za gradnjo napajališč so v loviščih, kjer je na voljo dovolj dobre ilovice ali glinje oziroma je možen dovoz ilovice ali glinje za ne drag denar. Ilovnato-glinasto napajališče napravimo dokaj enostavno. Izkopljemo jamo ustrezne globine in ustreznega obsega, vanjo namečemo ilovico in jo dobro steptamo. Plast ilovice ali glinje naj bi bila seveda čim debelejša. Jama s steptano ilovico-glino zadrži do 70 % vode, ne upoštevač izhlapevanja. Toda lovišč z ilovnatim-glinastim sestavom tal je razmeroma malo.

Ponekod lovci grade napajališča iz kamenja, peska in

cementa. Betonirana napajališča so dobra, toda draga. Razen tega je pa gradnja betoniranih napajališč čisto združena z napornim fizičnim delom, kajti material je navadno treba prenesti v komaj dostopne predele.

Napajališča za divjad so nujno potrebna v loviščih z luknjičastimi kraškimi tli, iz apnenca in dolomita. Tak je pa svet dobršnega dela naših lovišč. Taka tla hitro popijejo do 80 % padavin. Zato je v takih predelih veliko pomanjkanje vode občutno tudi za divjad, še zlasti v poletni vročini, ko je izhlapevanje največje. Večina vrst divjadi pa vodo nujno potrebuje, in če je ni, se seli za njo. Če želimo v takih predelih zadržati divjad, moramo zgraditi napajališča.

Želim opozoriti na najenostavnejši in najcenejši način gradnje napajališč s PVC fo-

K napajališču

Foto J. Papež, Diana

lijo (plastika, iz kakršne izdelujejo vrečke).

Prvi način je takle: Izkopljemo primerno jamo. Potem celotno dno očistimo vseh ostrih predmetov (kamni ipd.). Na očiščeno dno položimo folijo, ki jo potem še zaščitimo s plastjo zbite ilovice, da polivinil ne razpade pod vplivom sonca in kisika ter poškodb, predvsem parkjaste divjadi. V razmočeni ilovici ta divjad prav lahko raztrga oziroma predre polivinil s svojimi parklji, posebno divjad, ki se rada valja po kalužah.

Zato je boljši drugi način: Izkopljemo jamo, po možnosti s pravokotnimi stranicami. Če teren ni mehak in ne brez trdih, ostrih predmetov, nasujemo na dno najprej sloj mehke zemlje. Potem položimo polivinil. Toda folijo je treba še zaščititi pred ostrimi parklji divjadi. Zato na polivinil po dnu in ob straneh položimo deske in jih nekoliko med seboj pribijemo. Naredimo torej nekak zaboj, zakopan v tleh.

Velikost napajališča je poljubna, z ozirom na število divjadi, z ozirom na lego napajališča, izpostavljenosti izhlapevanju ipd. Napajališče naj bo tudi čim bolj v senci, da je tako čim manj izpo-

stavljeno izhlapevanju in gretju vode. Polivinil lahko nabavite v trgovini (npr. pri Astri in Jugoplastiki v Ljubljani), širine 2 do 4 m in debeline 0,3 mm. Če potrebujete folijo večje širine, kar pa skoraj ni treba, potem folijo lahko tudi na robovih zvarite. Točno navodilo, kako to storiti, dobite povsod, kjer polivinil prodajajo.

Za gradnjo betonskega napajališča je treba v lovišče pripeljati ali prinesiti pesek, vodo in cement. Dostikrat je to združeno z velikimi težavami. Dostikrat so tudi take težave vzrok, da v loviščih, kjer so napajališča zelo potrebna, letih še ni.

Prikazal sem enostaven in cenen način gradnje napajališč, ki lahko služijo svojemu namenu tudi 15—20 let. Upam, da bo napotek koristil več lovskim družinam.

Metod Jurčič

»Zakopana« srna

Včasih se vrnem z mislijo v davno minule dni, tedaj mi nekateri lovski doživljaji tako živo stopijo pred oči, kakor da sem jih preživel pred kratkim.

Pred 40 leti sva z Martinom Krištofičem iz Hrastnika hodila čakati srnjaka v Petelinškovo planino. Mož je težko hodil, vendar ga je gnala neka sila, da sva bila tisto leto kar tridesetkrat na tej planini. Ko sva tridesetih lezla v planino, sva med potjo sedla v travo in počivala. Mož mi je razkazoval okoliške hribe in pokazal kraj, kjer je pred leti ustrelil lisico. Končno mi je zašepetal:

»Konči, jaz danes ne morem v planino, bom kar tamle pri studencu počakal. Utrujen sem in če bi me ne prišel klicat, bi danes sploh ne šel na lov.«

Sam sem odšel v planino, tam sedel pod velik košat hrast, kamor sva največkrat sedala. Od utrujenosti sem kmalu zakinkal. Ko sem se zbudil, sem sredi planine zagledal lepega šesteraka, ki se je brezskrbno pasel. V mislih sem si rekel: »Gospod Krištofič, če bi šli danes z menoj, bi ga pa imela!« Ko sem srnjaka nekaj časa opazoval, sem zaslišal strel pri studencu. Srnjak se je počasi umaknil v grmovje, jaz pa sem tekel, kolikor sem mogel, proti studencu, prepričan, da je Krištofič uplenil srnjaka.

Ko sem pritekel blizu studenca, sem videl Krištofiča, kako skozi daljnogled strmi vzdolž planine, porasle z grmičevjem. Potiho sem se mu približal:

»Gospod Krištofič, kaj ste pa streljali?«

»Ja, srnjaka vendar, a ne vem, če je padel.«

Stekel sem na nastrel in pred grmom zagledal sivo gmoto. Kmalu bi mi sapo vzelo — bila je lepa srna. Takoj sem se vrnil, seveda brez srne, do Krištofiča in mu po tihem povedal, kaj se je zgodilo.

»Kršenduš, Konči! Kaj bo pa zdaj?« se je prestrašil. Povedati moram, da je tedaj lovišče imel v zakupu direktor rudnika Hrastnik ing. Drolc, ki je Krištofiču kot obratovodji delavnice dovolil odstrel srnjaka. Med drugim mi je Krištofič rekel: »Če direktor izve, me bo vrgel iz službe!« Domenila sva se, da bom

zvečer prišel srno zakopat in zabrisat vse sledi.

Proti večeru sem se odpravil na pot. Ko sem prišel do srne, sem za grmom opazil še ustreljenega srnjaka. Od začudenja sem sedel na zadnjo plat. Ko sem prišel k sebi, sem srno in srnjaka iztrebil. Srno sem potem še odrl, razkosal in meso zložil v nahrbtnik, ostanke pa mojstrsko zakopal. Meso sem odnesel domov in ga izročil svoji materi, nato pa se vrnil po srnjaka in ga doma obesil v klet.

Zgodaj zjutraj sem naložil srnjaka na pleča in se z njim napotil h Krištofiču. Našel sem ga še v postelji. Povedal sem mu, da je zadeva s srno urejena, pač pa, da sem mu prinesel srnjaka, ki ga je ustrelil. Seveda je bil strašansko presenečen. Res je streljal na srnjaka in z enim strelom sta padla srnjak in srna, ki je ni videl.

Konrad Pevec

Zadnji izstop

Franc Kene

V tihem logu, malo pred mrakom se na majhni jasi rdeča lisa prikaže. Oprezno okoli sebe gleda, na vsak šum glavo dvigne, ko trga rožicam glave.

Na hrastu nad jaso pa z drhtečo roko mlad lovec dvigne k očem svoj daljnogled... Ne more verjeti: pred njim je srnjak, star pretepač, le z enim rogom na glavi.

Ko puška gre k licu in muha na pleče, rdeči začuti nevarnost — ves je pripravljen na skok... A se kazalec ukrivi, zadnje v življenju srnjaka prešine, da več ne more zbežati...

Veselje je v lovčevem srcu: to prvi njegov je srnjak! Žarek sončni na jaso posije, v mrtvih očeh se poslednjič odbije...

Leglo psov v lisičjem rovu

V predelu našega lovišča ob Savi pri Nemški cesti so kljub veliki vznemirjenosti še vedno zadovoljivo zastopani fazani in zajci. Tudi lisica in srne so tu stalni gostje.

Lisica nam povzroča veliko preglavic, saj pospravi marsikatero gnezdo zajčkov, jerebic in fazanov.

Teren je peščen, ponekod je mivka. Vse je preraščeno s travo in nizkim grmovjem, nad katerim so visoko pogнали hrast, bor in jelša. Tod ima lisica odlično zavetje. Lisičino si je izkopala celo v delno zasutem vojaškem zaklonu. Večkrat smo se podali na lov, vendar brez uspeha. Zvatorepkino prisotnost v snegu so potrjevali le sledovi v snegu in ostanki njenih pojedin. Letos konec januarja pa so njeni sledovi v tem našem revirju izginili; preselelila se je v sosednje lovišče.

Lepega sončnega popoldneva sem šel na obhod v ta predel. Suho hrastovo listje mi je neznansko šumelo pod koraki. Kar naletim na zajčje okostje in fazanje perje. Pomislil sem, češ lisica se je zopet vrnila. Nenadoma pa zaslišim za seboj lajež, pravi pasji lajež. Pomislil sem na potepuškega psa. Toda lajež je prihajal kakor iz zemlje, iz globine. Iščem sem in tja, a ne najdem ničesar. Tedaj pa zopet lajež, ki me je končno pripeljal do lisičine z vhodom v vojaškem zaklonu. Ob pozornem poslušanju se mi

je zazdelo, da poleg laježa slišim še tiho cviljenje. Takoj sem pomislil: psica z mladiči. V bližini sem nato nekaj časa posedel, a ker se ni nič ganilo in nič več oglasilo, sem se odpravil naprej. Še isti večer sem obiskal lovskega čuvaja in solovca Draga, s katerima sem se dogovoril za akcijo.

Zaradi močnega deževja smo se s fičkom, polnim orodja, odpeljali k Savi šele drugi dan. V lisičini je bilo dolgo vse tiho, zato smo bili prepričani, da je psica mladiče preselila v kak drug rov. Končno pa smo iz lisičine le zaslišali lajež. Ko je Drago skočil v opuščeni vojaški zaklon, pa se je iz zemlje začulo renčanje.

Pričeli smo z odkopom. V začetku je sem in tja iz tal še malo zarenčalo, nato pa čisto utihnilo. Kopali smo že dve uri in pričelo se je mračiti. Drago je moral po svetilko, da smo lahko nadaljevali. Po štirih urah kopanja smo se prebili do psice s šestimi psički.

Zgodba o podivjani psici z mladiči v lisičini je za lovce nekaj čisto novega, doslej neznanega. Sklepamo, da je psica imela morda slabega gospodarja, ki jo je pretopal in slabo hranil, ali pa jo je od nekod pripeljal in tukaj pustil, kar se na žalost vse pogosteje dogaja. Psica je bila morda že visoko breja in ji ni kazalo drugega, kakor da se nastani v lisičjem rovu. Lakota jo je prisilila, da je začela loviti divjad.

Uboga psica in hkrati uboga divjad! Toda glavni krivec je v tem primeru zopet brezvesten človek.

Milan Zupanc,
LD Toško čelo

Lovski krst po radgonsko

Člani Lovske družine Gornja Radgona so se s svojimi soprogrami začeli zbirati ob napovedanem času. Glavna točka na programu večera je bil lovski krst, za katerega je vladalo veliko zanimanje.

Zvoki godbenikov z domačimi vižami in poskočnimi polkami so zvalili vse na plešišče. Vzdušje je postajalo vse prijetnejše in od časa do časa je starejši lovec vprašal mlajšega, če se je pripravil na krst.

Ob primernem času in pravem vzdušju se je sestala skupina, zadolžena za izvedbo lovskega krsta. V njej so bili predsednik sodišča z dvema porotnikoma, tožilec, »dohtarja« in pandur, ki je zbral in postrojil pred sodiščem vse mlade lovce. Vsi so bili zelo nestrpni, ker so pričakovali, da bo vsak nekaj dobil. Pandur pa je končno izbral le dva, ki sta v pretekli lovni sezoni uplenila vsak svojega srnjaka.

Zdaj se lovski krst v pravem pomenu lahko začne. Pandur je potisnil v roke mlademu lovskega pripravniku lovski rog, naj zatrobi začetek. Toda iz zamašenega lovskega roga ni bilo glasu, pač pa se je pokadil — poper. V hipu je mladega lovca posilil kašelj in oči so se mu začele solziti. Navzoča družba pa je bila seveda solzna od smeha, ki se je nadaljeval vse do konca »predstave«.

Besedo je prevzelo sodišče in oba zelena postavilo za gorečo svečo pod pandurjevo stražo. Po osebnih podatkih, ki jih je zahtevalo sodišče, povedala pa sta jih obdolženca, je nastopil tožilec. Z resnim obrazom in še resnejšim glasom je prebral obtožnico, ki je vsebovala vse storjene grehe zelencev, zlasti pa odstrel srnjakov. Končno je zahteval, da jima sodišče odmeri pravično ka-

zen, ki naj se izvrši z leskovko po zadnjici.

Po obrazložitvi obtožnice je sodišče omogočilo zelencema, da sta si izbrala vsak svojega zagovornika, ki sta se obdolžencema pomagala zagovarjati. Padlo je veliko šaljivih vprašanj in še več šaljivih odgovorov.

Po spraševanju je sodišče razglasilo sodbo, da oba zelence dobita po tri gorke po zadnji plati, pod pogojem, če sta zdravstveno sposobna lovski krst prenesti.

Zato je bil na vrsti zdravniški pregled. Vstopila sta »dohtarja« v belih haljah, eden celo z dolgolaso lasuljo in s polnim škafovm zdravniške opreme. Pandur je hitro poskrbel, da je prvi obdolženec legel na zatožno klop pod gorečo svečo. Zdravnika sta se hitro in večje lotila svojega posla. Pri prvem obdolžencu in kandidatu za lovski krst sta takoj ugotovila veliko bulo na levi strani trebuhu. Kirurški poseg je bil nujen. Prerezala sta mu jo in iz nje večje izvlekla 5 m svinjskih črev (dejansko iz spretne privezane polivinilaste vrečke). Bilo je veliko bučnega smeha in navzoči so se pomirili šele na »grozno«, da bo vsak za vsak nadaljnji smeh moral plačati liter najboljšega.

Drugi zelenec je imel sicer prebavila v redu. Napako pa sta ugotovila v njegovi spodnji okončini in iz nje »izrezala« veliko kost — svinjskega izvora.

Po opravljenem delu sta »dohtarja« podala izčrpno strokovno poročilo, da sta novinca po uspešno izvedenih zdravniških posegih sposobna prestatati najhujšo kazen oziroma biti lovske krščena.

Sledil je krst, ki ga je opravil predsednik sodišča, z leskovo palico v eni roki in z bokalom vina v drugi roki. Ko je novinec ležal na klopi, s srnjakovim rogovjem pod prsmi, ga je predsednik sodišča trikrat udaril, izgovarjajoč pri tem besede: »Krstim te v imenu boginje Diane za lovskega čast in poštenje — v imenu zelene bratovščine za lovske družine složno življenje — v imenu navzoče lovske družbe za puške pravilno

Fazan ni fazanka na livadi ob cesti

Foto B. Cvenkel

in pošteno nošenje.« Hkrati mu je ob vsakem izreku in udarcu zlil za vrat tudi nekaj kapljic vina.

Potem je predsednik čestital sprejetemu v lovsko družbo in mu izročil palico, na kateri so bili podpisani vsi, ki so pri krstu neposredno sodelovali.

Na enak način je bil krščen še drugi obdolženec.

Celoten obred je trajal nekaj nad uro, ki pa je zelo hitro minila.

Stane Ribič,
LD Gornja Radgona

Lovska kinologija

Nekaj vtisov z razstave »CAC — Opatija 78«

Kinološko društvo v Opatiji je za 30. april priredilo III. zvezno razstavo psov vseh pasem. Kot lovca so me najbolj zanimali psi ptičarji.

Toda vtisi, ki sem jih dobil na razstavi, so me rahlo razočarali. Prvič zato, ker so bili vsestransko uporabni psi ptičarji preskromno zastopani, drugič pa zato, ker sodnik ptičarje ni ustrezno ocenil.

Vseh razstavljenih in ocenjenih ptičarjev je bilo 11, od tega 8 kratkodlakih in 3 ostrodlaki.

Trdim, da je bilo ocenjevanje v korist le nekaterim vodnikom, ne pa pasemski organizaciji in tudi ne sodniku.

Nemški kdl. ptičar — pes, s plečno višino 67 cm* in še z drugo hibo, zaradi katere je bil v Sloveniji škartiran, je v Opatiji dobil odlično oceno. Ali drugi primer: psica z višino 54 cm* je prav tako dobila odlično telesno

* Plečna višina psa po standardu 62 do 64 cm, psice pa ne izpodbijajo 58 cm. Z vsakim odstopanjem do največ 2 cm pa je ocena lahko največ dobro. — Urednik

oceno. Da ne govorim še o nekaterih psih s krivo hrbtenico, z »lisičjo« glavo itd. Sprašujem se, zakaj se ponekod onstran slovenske meje v Jugoslaviji ne upošteva na naših pristojnih kinoloških forumih sprejeti standard?! Bil pa je tudi primer, da sodnik psa sploh ni pregledal, če ima pravilno zobovje, v redu spolovila, višino itd., pa je dobil prav dobro oceno.

Vse pse bi moral oceniti po enakih kriterijih, brez privilegijev, četudi so bili ptičarji številčno slabo zastopani. Da je bilo ocenjevanje neobjektivno, potrjuje tudi primer, da je vodnik demonstrativno zapustil razstavni prostor, ker je bil njegov pes pre slab ocenjen glede na prejšnjo oceno. Upam si trditi, da je bilo ocenjevanje psov ustrezno poznanstvu z vodnikom oziroma vodnikovi lepši suknji, ne pa temu, čemur je vsaka taka razstava namenjena.

Franc Krnjak

Pomladanska zrejna preizkušnja ptičarjev ZLD Ljutomer, 23. 4. 78

Pred lovskim domom v Ljutomeru so se javili vodniki s 4 kratkodlakimi ptičarji. Vreme je bilo lepo, sončno, pretoplo za ta čas. Pihal je le rahel

vetrič. Žitarice na polju so bile že tako velike, da je divjad imela dovolj kritja. Divjadi je bilo dovolj.

Pri sledenju zajca so se vsi psi dobro izkazali. Dokazali so ustrezno občutljivost svojega nosu. Pač pa niso znali smotno iskati, bili so tudi slabo vodljivi.

Preizkušnjo so uspešno opravili 3. Najboljši je bil Astor, JRPki 60573, ki ga je vodil Jože Makoter. Pes je dosegel 2. nagradni razred.

Po preizkušnji je bilo še telesno ocenjevanje. Vsi psi so dobili pozitivne ocene.

Ivan Caf,
kinol. sodnik

Pomladanska preizkušnja ptičarjev ZLD Ptuj, 15. 4. 78

Preizkušnje, ki je bila v lovišču LD Ptuj, so se udeležili 3 vodniki s 3 psi. Nastopili so: 2 kratkodlaka in 1 ostrodlaki.

Vreme ni bilo naklonjeno. Po malem je vseskozi rosilo in pihal je precej močan veter, ki je mladim psom otežkočil delovanje nosu.

Divjadi je bilo dovolj. Vsak pes je imel priložnost svojo zasnovno večkrat pokazati. Vsi psi so uspešno sledili zajca, ki ga niso videli. Pri tem je zelo pomagalo vlažno in hladno vreme. Vrhunski v tem

Ostrodlaki ptičar Don pri svojem najljubšem opravilu

Foto C. Pogačar

predmetu je bil ostrodlakar Dag. Toda slabo se je izkazal v predmetu »stoja«. Vodnik novinec bi psu moral pomagati, ga stoje »naučiti«. Vodniki niso znali usmerjati psov pri iskanju, zato je bilo le-to nenačrtno, nesmotno. Podobno je bilo z vodljivostjo.

Drugi nagradni razred sta dosegla kdl. ptičarja: Ada Obreška, pod vodstvom Adolfa Megliča, in Brik Podhrbiski, pod vodstvom Stanka Bračiča.

Ivan Caf,
kinol. sodnik

Prijavljena legla

Posavski goniči (JRGp):

Leglo 10. 6. Rejec Jože Plenč, Celjska cesta 46, Slovenj Gradec.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 19. 7. Rejec Anton Smonkar, Mislinja 120, Mislinja.

Leglo 7. 7. Rejec Vinko Medved, Srednja Kanomlja 12, Sp. Idrija.

Leglo 24. 4. Rejec Albin Medved, Javorje 10, Dole pri Litiji.

Leglo 20. 7. Rejec Branko Pajnič, Bukovica 18, Ribnica. Leglo 8. 7. Rejec Anton Globočnik, Racovnik 47, Železniki.

Leglo 8. 7. Rejec Franc Razložnik, Triglavsko 21, Idrija.

Res. istr. goniči (JRGri):

Leglo 4. 6. Rejec Ciril Tušar, Poljane 18, Cerkno.

Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 15. 5. Rejec Gvido Cafuta, Prade n. h., Koper.

Leglo 7. 8. Rejec Ivan Bolčina, Mašun, Knežak.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 18. 6. Rejec Ivan Vervega, Lopota 64, Celje.

Leglo 8. 8. Rejec Alojz Kotnik, Kovaški vrh, Oplotnica.

Leglo 11. 7. Rejec Viktor Dolenc, Grajska pot 3, Logatec.

Leglo 27. 5. Rejec Anton Oblak, Pri Ionu 4, Kočevje.

Leglo 30. 6. Rejec Milan Udovč, Ul. Žalskega tabora 1, Žalec.

IV. medrepubliška preizkušnja ptičarjev in šarivcev v vodnem delu

bo v soboto, 9. septembra 1978, na Ribnikih v lovišču LD Ljutomer (blizu Ljutomeru), s pričetkom ob 8. uri Tekmujejo lahko ptičarji in šarivci vseh vrst, v disciplinah:

1. Nos
2. Šarjenje v vodi z ločjem
3. Šarjenje v vodi z ločjem za raco
4. Prinašanje izgubljenega iz globoke vode z ločjem
5. Prinašanje race
6. Ubogljivost pri delu
7. Sodelovanje (povezava) z vodnikom
8. Veselje do dela — delovna vnema

Pogoj za udeležbo na tekmi je opravljena jesenska vzrejna preizkušnja, poljska tekma, širša poljska tekma ali uporabnostna preizkušnja ptičarjev, za šarivce pa opravljena preizkušnja naravnih zasnov.

Vodniki bodo morali prinesiti s seboj potrdilo o cepljenju psov proti steklini ter puško šibrenico in naboje.

Prijave do vključno 1. septembra 1978 sprejema:

Franc Feuš, Nade Rajh 14, 69240 Ljutomer.

Pripravljene bodo številne bogate praktične nagrade in odstrelne dovolilnice.

Vsem lovcem in pripravnikom ter drugim ljubiteljem šolanih psov priporočamo, da si ogledajo to zanimivo prireditve.

Prireditelja:

Društvo ljubiteljev ostrodlaških ptičarjev v Ljubljani in DLP — podružnica za Pomurje in Podravje v Ljutomeru

Leglo 26. 6. Rejec Franc Križnik, Prapreče, Vrnsko.

Leglo 20. 6. Rejec Anton Braniselj, Dol. jezero 5, Cerknica.

Hanovrski barvarji (JRHB):

Leglo 18. 6. Rejec Roman Kikl, Visole 2, Zg. Ložnica.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 21. 7. Rejec Franc Pajnikher, Dolena 51, Ptujška gora.

Leglo 20. 7. Rejec Jože Arh, Hrastje 10, Cerklje ob Krki.

Leglo 26. 7. Rejec Milan Kranjc, Ferkova 2, Maribor.

Leglo 15. 7. Rejec Marko Zlodej, Črnova 7 a, Velenje.

Leglo 10. 6. Rejec Lado Lovrenčič, Mesesnelova 7, Ljubljana.

Leglo 27. 7. Rejec Janko Kozmus, Žurkov dol 35, Sevnica.

Leglo 19. 5. Rejec Ivan Šisernik, Sele 33, Slovenj Gradec.

Leglo 3. 6. Rejec Ivan Caf, Ob Dravi 1, Maribor.

Resasti jazbečarji (JRJri):

Leglo 19. 7. Rejec Anton Hren, Cesta pod parkom 2, Velenje.

Leglo 6. 6. Rejec Jože Zabavnik, Tunjice 21, Kamnik.

Leglo 31. 5. Rejec Marjan Markelj, Gasilska 5, Kranjska gora.

Koker španjeli (JRKŠ):

Leglo 17. 6. Rejec Ciril Drnovšek, Višnjevnik 11, Dobrovo.

Leglo 23. 5. Rejec Ivan Bartol, Prijateljev trg 13, Ribnica.

Leglo 23. 6. Rejec Vlado Sajo, Debri 50 č, Laško.

Leglo 11. 6. Rejec Franc Mastnak, Trnovec 7, Šentjur.

Špringer španjeli (JRŠŠ):

Leglo 30. 6. Rejec Jože Levec, Stara vas 14, Žiri.

Leglo 18. 5. Rejec Anton Žnidaršič, Šentjerneje n. h., Šentjerneje.

Leglo 25. 6. Rejec Stane Žabkar, Ul. talcev 1, Kostanjevica na Krki.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 7. 7. Rejec Jože Hrup, Podplat 1, Podplat.

Leglo 30. 6. Rejec Anton Maček, Cesta talcev 11, Logatec.

Leglo 28. 5. Rejec Vinko Lenart, Ob potoku 7, Rače.

Nemški kdl. ptičarji (JRPki)

Leglo 8. 6. Rejec Stanko Štuhec, Apače 31, Apače.

Leglo 13. 7. Rejec Milan Pelcl, Ptujška cesta 1, Radgona.

Leglo 16. 6. Rejec Ivan Caf, Ob Dravi 1, Maribor.

Nem. ostdl. ptičarji (JRPos):

Leglo 20. 6. Rejec Ivan Udovič, Unec 115, Rakek.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Mali oglas

Po knjigi MOJ PES je veliko povpraševanje. Ker je razprodana, jo interesenti iščejo tudi prek malih oglasov po časopisih.

Na uredništvu Lovca se je zglasil tovariš P. F. Pravil je, da je pred nedavnim imel s seboj na zadnjem sedežu v avtomobilu svojega psa in knjigo... In uredniku je dal listič s temle besedilom za mali oglas:

»Kupim knjigo Moj pes, ker mi jo je zgrizel in uničil moj pes...«

—elf—

Spet rastejo gobe

Narisal E. Jankovič

Tudi ne »širm«, ampak kôč

(Na lovskočuvajskem izpitu)

Izpraševalec: »Kako pravimo zaklonu, kjer lovec preži na ruševca?«

Kandidat: — grobna tišina — Izpraševalec bodrilno izreče začetnico »š«.

Kandidata oblije mrzel znoj, merlotu podobne barve, in zadet v mehko se vda usodi pogubne agonije.

Izpraševalec popravi zadetek v mehko in izreče rešilni zlog — »ši«.

Kandidat, rešen vseh muk, zmagoslavno izbruhne: »Šic-graben!«

Izpraševalec (kontra): »Bravo! Iz predmeta o SLO in tudi o soški fronti — odlično!« Potem mentorsko nadaljuje: »Tovariš, priporočam, da jagra špilaš samo do nadmorske višine, kjer še uspeva merlot!«

Za resničnost navedenega dialoga odgovarja — Martin.

Paritve lovskih psov

Janez:

»Na lovski zvezi v Ljubljani sem hotel kupiti letošnjega aprilskega in majskega Lovca. Pa so mi rekli, da nimajo nobenega izvoda več, da sta obe številki razprodani.«

Miha:

»Nič čudnega, saj je na zadnjih straneh toliko seksa lovskih psov.«

— elf —

OPOZORILO

V drugi polovici tega meseca bo srnjak že razpoložen, da se odzove na klic. V septembru pa se začena lov na jerebe s piščalko, začena se tudi jelenji ruk.

S tem v zvezi opozarjamo vse lovce, da je po 49. členu Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč prepovedano »loviti divjad s pomočjo uporabe gramofonov in podobnih naprav, živih in umetnih vabnikov ali s pomočjo naprav, ki delujejo na principu infra žarkov in podobno«.

Ugotovili smo, da je potrebno opozoriti lovce na to določbo veljavnega zakona zato, ker smo zvedeli, da se je razpasla navada loviti ruševca s pomočjo magnetofona in da se že nekateri pripravljajo, da bodo klicali srnjaka in jereba z magnetofonskim trakom. Prejeli smo celó članek z natančnimi navodili, kako posneti glasove na magnetofonski trak in kako potem ta pripomoček uporabljati za lov.

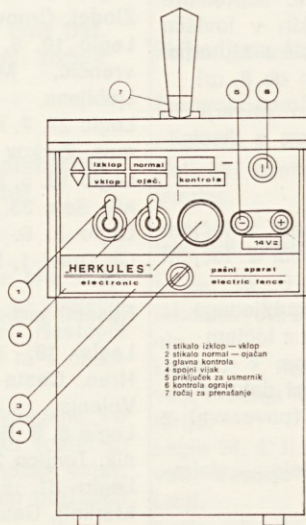
Uredništvo

Za uspešno zavarovanje poljskih kultur
visoko kvalitetni
električni pastir

HERKULES electronic

Možnost uporabe na baterije ali na omrežno
napetost 220 V.

Lovske organizacije imajo 10% popust.

Proizvajalec
ROMAN GORJUP — Elektromehanika
Šmarca 85
61240 KAMNIK
Telefon (061) 831 105

Lovske potrebščine

Gerhard Salberger

A-9473

Lavamünd - Labot 21

Avstrija

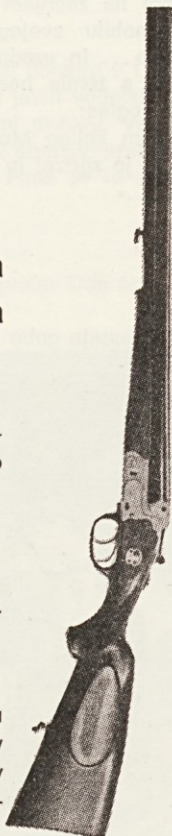
Orožje — municija — optika
— lovski oblačila — darila

Na zalogi imamo:

krogelne naboje vseh vrst RWS, Hirtenberg, Remington, Sellier & Bellot, Sako in Winchester;
trap-šibrene naboje;
daljnogleda Habicht;
strelne daljnogleda Kahles;
japonske dvogleda in strelne daljnogleda.

Vse po zelo ugodnih cenah!

Lovci, pozor, važno obvestilo! Pri izvozu lovskega in športnega orožja, dvogledov in strelnih daljnogledov v Jugoslavijo, v skupni vrednosti nad 2500 šilingov, nudimo 20% popust!

Jubilejni Lovec

Lovci pripravniki, ki ste v letu 1978 stopili v lovske vrste in ste letos prvič naročniki revije Lovec!

Tudi vaša dolžnost je, da poznate zgodovino slovenskega lovstva.

Mnogo o naši lovski organizaciji, vse od njenega nastanka, kakor tudi o lovu in divjadi nekoč in sedaj na območju vseh 18 zvez lovskih družin Slovenije najdete v jubilejnim Lovcu.

Jubilejna številka, ki je hkrati tudi samostojna publikacija, je izšla lani ob 70-letnici slovenskega lovstva.

Obsega 140 strani in jo poleg teksta bogati tudi mnogo črno-belih in barvnih slik. Cena izvodu je 50 din in poština.

Na vaše naročilo vam jubilejno revijo Lovec pošljemo po poštne povzetju. Če se pa mudite v Ljubljani, jo lahko nabavite neposredno v naši pisarni na Župančičevi 9.

Lovska zveza Slovenije

MALI OGLASI

Mlade resaste istrijanke, stare po 3 mesece, prodam. — Anton Indihar, Rašica n. h., 61315 Velike Lašče.

Krogelne naboje, kal. 8 × 58 R, kupim. Ponudbe pošljite na naslov: Franc Punčuh, Čreta 2, 63305 Vransko.

Naprodaj imam 4 kdl. istrske goničsamčke, poležene 20. maja 1978, odličnih staršev. — Anton Žužek, Jakičevo 1, 61315 Velike Lašče.

Januarja letos se mi je izgubila v lovišču LD Šentvid pri Stični lovski terierka, tetovirana: 60 656. Vsakega, ki o njej kaj ve, naprošam, naj mi sporoči: Božidar Hrovat, 61 296 Šentvid pri Stični (14).

Imam resastega istrijanca za parjenje. Star je 2 leti, ima odlično telesno oceno in odlično, resasto dlako. Informacije glede paritve dobite pri: Janez Fortuna, Prapreče 6, 68210 Trebnje.

Prodam češko bokarico, novi model, kalibra 12-7 × 65 R. — Milan Zupanc, Šišenska 2, 61000 Ljubljana, telefon (061) 553 167 — popoldne.

Prodam lovski karabin mavzerico, kal. 7 × 64, in madžarsko šibrenico dvocevko, Monte Carlo, kal. 12-12. — Marjan Pavlin, Podgrčna 20, 65000 Nova Gorica, telefon (065) 21 071.

Prodam nemško kratkodlako ptičarko, staro 2 leti, s prav dobro telesno oceno, z nepopolno dresuro, ker sem bolan. — Polde Bricelj, Povšetova 42, 61000 Ljubljana, telefon (061) 316 508.

Češko bokarico, kal. 7 × 57 R-16, prodam. Informacije: Florjan Podgoršek, Ljubljana, telefon (061) 341 965.

Mreže za vrtno in druge ograje — v višini po želji kupca — iz garantirano nerjaveče žice izdeluje: inž. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Špringer španjela, oba psička, črnobebe barve, stara po 3 mesece, z rodomnikom, tetovirana, izredno lepa — prodam. Janko Pokorny, 63327 Šmartno ob Paki (št. 55).

Prodam: kratkodlako istrijanko, staro 4 leta, s prav dobro telesno oceno in z uspešno opravljeno PNZ; **bavarskega barvarja**, starega 2 leti, s prav dobro telesno oceno. — Albert Ogris, Zg Legen 45, 62380 Slovenj Gradec.

Pesmice iz prirode, obe knjižici, avtor Vladimir Kapus, kupim. Ponudbe pošljite Uredništvu Lovec.

Nevezane letnike glasila LOVEC, od leta 1926 do leta 1975, skupaj 44 letnikov — nekateri nepopolni — prodam, vendar le vse skupaj. Informacije osebno ali po telefonu vsak delavnik, razen v sredah, od 15. do 16. ure. — Traute Sežun, 61000 Ljubljana, Igriška št. 2, telefon (061) 22 838.

Lovski karabin (Zastava) z naprožilom in strelnim daljnogledom, kal. 8 × 57 IS, prodam za 4500 din. Informacije po telefonu (061) 553 809 ali Vraz, Kremžarjeva 6, 61000 Ljubljana.

Kupim psa terierja, tri do pet let starega. — Stane Renar, Tomšičeva 4, 66210 Sežana.

AUTAN
odganja insekte

BAYER

Komarjem zlahka ubežite z AUTANOM kožo si natrite

Komarje je na prostem nesmiselno uničevati, možno pa jih je učinkovito odganjati

AUTAN na koži zanesljivo odganja komarje, klope in drug mrčes.

AUTAN nanesimo na kožo: njegov, za človeka sicer prijeten vonj odganja komarje ure in ure.

AUTAN se vedno dobro obnese v hiši pri odprtih oknih ali na prostem pri delu, športu, na lovu.

AUTAN ne draži kože, zato je primeren tudi za občutljivo, otroško kožo.

AUTAN v obliki solucije, mleka in spraya dobite v vseh poslovalnicah LOVCA v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novi Gorici.

NOVOST — A U T A N STICK!

A U T A N proizvaja: Bayer-Pharma Jugoslavija, Ljubljana.

Barvna slika na zadnji strani:

Ob vhodu v dolino Drago grad Kamen — Lambergarjev grad — obuja spomine. Predvsem žalostne, kajti v Dragi je nemški okupator pobil 177 talcev, naših ljudi, zaprtih v bližnjih Begunjah. Naj jih v tem mesecu, posebno ob Dnevu borca in Dnevu vstaje, obišejo naše misli! Na kraju streljanja stoji spomenik, ki ga — če pozorno pogledate — najdete tudi na sliki... V ozadju pa je pobočje Begunjščice, kjer se stikata lovišče Lovske družine Begunjščica in lovišče Zavoda za gojitev divjadi »Kozorog«.

